

Fővárosi Ítéltábla
14.Gf.40.558/2014/6.

A Fővárosi Ítéltábla a Morley Allen & Overy Iroda által képviselt SOPRON BANK BURGENLAND Zártkörűen Működő Részvénytársaság felperesnek a Kovács, Barborják és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó vélelem megdöntése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 10-én kelt 136.G.43.307/2014/7. számú ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásában meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.000.000,- (Egymillió) Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjat.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes 2003. január 27-én került bejegyzésre a cégjegyzékbe Cg.08-10-001774 cégjegyzékszámmon; főtevékenységi köre egyéb monetáris közvetítés, szerepel továbbá tevékenységi körei között hitelnyújtás, értékpapír-, árutőzsdei ügynöki tevékenység, egyéb pénzügyi tevékenység is. A felperes a pénzügyi tevékenységére 2003. március 3-án Általános Üzletszabályzatot, hitelezési tevékenységére 2003. július 15-étől külön Hitelezési Üzletszabályzatot készített, és alkalmazott. Hitelezési tevékenysége során blanketta szerződésekkel deviza alapú kölcsön- és hitelügyleteket kötött, amelyekben szintén alkalmazott általános – egyedileg meg nem tárgyalt – szerződéses kikötéseket. Az üzletszabályzatait többször módosította, Általános Üzletszabályzatát 2003. november 6-án, 2005. október 24-én, 2009. november 1-jén, 2010. április 1-jén, 2011. október 11-én, 2012. május 30-án, 2014. március 15-én, 2014. május 15-én, a Hitelezési Üzletszabályzatát 2009. július 1-jén, 2010. április 1-jén, 2010. november 27-én, 2011. augusztus 12-én, 2011. október 11-én, 2012. március 30-án, 2014. március 15-én és 2014. május 15-én. A felperes üzletszabályzataiban, valamint az ügyfeleivel kötött egyedi szerződések általános feltételeiben szerepelt kikötés az egyoldalú szerződésmódosítás jogára.

Az Általános Üzletszabályzat úgy rendelkezett 2004. május 1. és 2005. október 23. között az V. Kamatok, díjak, jutalékok, költségek címszó alatt a 2. pontban, hogy a szerződéskötés időpontjában érvényes kamat, jutalék, díj, költség megváltoztatásának feltételeit a szerződés, a szerződést kiegészítő egyes ügyletekre vonatkozó üzletszabályzat vagy jogszabály is

tartalmazhatja; a feltételek változásának időpontjában a kamat, jutalék, díj, költség szerződésmódosítás nélkül is megfelelően változik. Az V/4. pont kimondta továbbá, hogy a felperes külön értesítés nélkül bármikor jogosult a kamat, díj, jutalék, költség üzletfél számára kedvező megváltoztatására, kedvezőtlen változtatásra pedig a szerződés, illetve az üzletági üzletszabályzat rendelkezései szerint jogosult.

Az Általános Üzletszabályzat 2005. október 24-től 2009. október 31-ig hatályos V. pontja az előző időszakkal egyezően rendelkezett a szerződéskötés időpontjában érvényes kamat, jutalék, díj, költség vagy egyéb szerződési feltétel egyoldalú megváltoztatásának feltételeiről, új előírás annak hatályosulására és az üzletszabályzat módosításának hirdetményi közzétételére vonatkozott.

A 2009. november 1. - 2014. március 14./ 2014. május 14. között hatályos Általános Üzletszabályzat III. címe rendelkezett az ügyfél általi elfogadás és módosítás szabályairól, amelynek 1. pontja úgy szólt, hogy a bank jogosult az Üzletszabályzatot, a Hirdetményt, bármely üzletági üzletszabályzatot, illetve a szerződések feltételeit egyoldalúan módosítani. Rögzítette, hogy az ügyfélre nézve kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosításra az alábbi feltételek és körülmények bármelyikének külön vagy együttes bekövetkezése esetén kerülhet sor: a.) a jogi környezet változása, mely lehet különösen: a bank tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy azt érintő jogszabályváltozás, jegybanki rendelet vagy a bankra kötelező egyéb jogszabály vagy hatósági előírás megváltozása, nemzetközi minősítő intézetek (elismert külső hitelminősítő szervezetek) által rendszeresen közzétett ország-kockázati mutató negatív irányú változása, a bank közteher- (pl. illeték, adó-) fizetési kötelezettségének növekedése, a kötelező tartalékolási szabályok kedvezőtlen változása, a szolgáltatásra vonatkozó támogatások változása, megszűnése; b.) a belföldi vagy nemzetközi pénz- és/vagy tőkepiaci feltételek, a makrogazdasági környezet módosulása, így különösen: a bank forrásköltségeinek változása, a jegybanki alapkamat, a jegybanki refinanszírozási vagy betéti kamatlábak változása, a pénz- és/vagy tőkepiaci forrásszerzési lehetőségek, illetve azok költségének változása, a pénz- és/vagy tőkepiaci kamatlábak, refinanszírozási és referencia kamatlábak, kamatmarzsok változása, a bankközi hitelkamatok változása, a fogyasztói- vagy termelői árindex változása, a bank által nyilvánosan kibocsátott értékpapír hozamának emelkedése, az éven túli lejáratú állampapírok hozamának emelkedése; c.) a szolgáltatás nyújtásához, illetőleg az ügyfél személyéhez fűződő kockázatokban beállt változások, így különösen: az ügyfélért vállalt kockázatok tényezőinek a bank megítélése szerinti kedvezőtlen változása, ide értve az ügyfél és/vagy biztosítékot nyújtó személy vagy szervezet fizetési képességének, készségének változását, a biztosítékok értékében bekövetkezett változást, illetve a biztosítékok értékesíthetőségében bekövetkezett változást, a bank által nyújtott szolgáltatás kockázatának, kockázati tényezőinek változása; d.) szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban, a bank működési feltételeinek biztosításában bekövetkezett változás, így különösen: a bank által igénybevett technikai eszközök, ingatlanok használatáért, bérletéért fizetett bankköltségek előnytelen változása, dologi, informatikai, biztonságtechnikai feltételeinek biztosításáért fizetett bankköltségek hátrányos változása, számítástechnikai, adatvédelmi alkalmazások követelményeinek változásából eredő bankköltségek hátrányos módosulása, banki szolgáltatásokra vonatkozó külső és belső folyamatokban, eljárásokban, banki szolgáltatások igénybevételében, valamint informatikai és biztonságtechnikai feltételekben történő változás, a bank működési költségeinek hátrányos változása, postai-, távközlési-, internet szolgáltatás feltételeiben, ezek szolgáltatási díjaiban történő hátrányos változás, külső szolgáltató által biztosított szolgáltatások elvégzéséért felszámított és

továbbterhelt díjak, költségek hátrányos változása, a bankközi elszámoláshoz kapcsolódó díjak, jutalékok, költségek hátrányos változása; e.) vis maior események – hirtelen bekövetkező, nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok – bekövetkezése, amely esetben a bank átmenetileg, a zavarok fennállásáig egyoldalúan jogosult kamatot, díjat, költséget módosítani. A bank vállalja, hogy ilyen intézkedés alkalmazását – a PSZÁF egyidejű tájékoztatása mellett – nyilvánosságra hozza. Tartalmazta a kikötés azt is, hogy a bank minden esetben az adott időpontban tényleges hatással bíró feltételeket, hatásuk arányában veszi figyelembe a kondíciók konkrét mértékének a meghatározásánál; a módosítás a hatálybalépés időpontjától kezdve vonatkozik a már korábban megkötött szerződésekre is, ellenkező kikötés hiányában. A III/2. pont szabályozta az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó értesítés és tájékoztatás rendjét (hirdetmény, postai út, egyéb a szerződésben meghatározott közvetlen mód, elektronikus levél, elektronikus bank, a bank internetes honlapja). A III/3. pont kimondta, hogy, ha az ügyfél nem fogadja el a bank által kezdeményezett módosítást, a bank úgy tekinti, hogy a módosítás hatálybalépésének napjával felmondta a módosítással érintett szerződést, amely esetben a bank és az ügyfél kötelesek egymással legkésőbb a felmondási idő lejártáig elszámolni, tartozásaikat kölcsönösen megfizetni, illetve követeléseikről rendelkezni. Amennyiben az ügyfél nem tiltakozik írásban a módosítás ellen, annak hatálybalépése napjáig, a bank úgy tekinti, hogy az ügyfél a módosítást elfogadta.

Az Általános Üzletszabályzat 2014. március 15./2014. május 15-től hatályos III. pontja azonos tartalommal rendelkezik a felperest megillető egyoldalú szerződésmódosítási jogról, annak feltételeiről és alkalmazása rendjéről az előző időszakban hatályos kikötéssel, új rendelkezés a III/2. pont azon kikötése, miszerint a bank jogosult az ügyféllel megkötött szerződést, a Kondíciós listát, a Hirdetményt, Üzletszabályzat vagy Üzletszabályzat bármely feltételét az ügyfél számára kedvezően vagy nem kedvezőtlenül, egyoldalúan, indokolás nélkül, bármikor módosítani.

A Hitelezési Üzletszabályzat a 2004. május 1-től 2009. június 30-ig hatályos 7. pontja úgy rendelkezett a hitelügyletre vonatkozó szerződés módosítására, hogy a bank fenntartja magának a jogot, hogy a kamatot, díjat vagy más szerződési feltételt egyoldalúan módosítsa; a bankot az egyoldalú módosításra feljogosító feltételeket, illetve körülményeket az egyes szerződések tartalmazzák.

A 2009. július 1-től 2010. november 26-ig hatályos rendelkezések között a 7.2 pont kimondta továbbá, hogy a bank akkor jogosult a kamatot, díjat vagy költséget egyoldalúan módosítani, ha a.) a felek üzletszabályzat hatálya alá tartozó jogviszonyára irányadó rendelkezést tartalmazó jogszabály, állami irányítás egyéb jogi eszköze, az Európai Unió jogi aktusa, bírósági vagy hatósági határozat vagy végzés, ajánlás vagy iránymutatás, ezek hatósági vagy bírósági értelmezésének megváltozása, bevezetése, hatályba lépése, jogerőre emelkedése, hatályon kívül helyezése, vagy b.) a bank tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy azt érintő jogszabályváltozás, jegybanki rendelkezés vagy a bankra kötelező egyéb szabályozók megváltozása, a hitelező közteher- (pl. adó-) fizetési kötelezettségének növekedése, a kötelező tartalékolási szabályok változása, vagy c.) a bankközi hitelkamatok, a jegybanki alapkamat, a jegybanki repo- és betéti kamatlábak változása, az összesített vagy szolgáltatásokra vonatkozó fogyasztói árindex, a pénzügyi forrászerzési lehetőségek változása, a tőke- és pénzügyi kamatlábak változása, a hitelező bank által nyilvánosan kibocsátott értékpapír hozamának változása, az FX SWAP és egyéb hozamgörbék egymáshoz képesti kedvezőtlen elmozdulása, a bank lekötött ügyfélbetéteinek kamatának emelkedése, az állampapírok hozamának, a befektetési hitelek, halasztott pénzügyi teljesítés és

értékpapírkölcsön ügyletek kockázati tényezőinek, az ügylet elszámolásánál alkalmazott árfolyamoknak, a bank forrásköltségeinek, az adósnak nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban a banknál felmerülő, harmadik személyek által meghatározott költségek igazolt változása, vagy d.) az adósért vállalt kockázat tényezőinek – a jogszabály által előírt tartalmú banki ügyfélminősítési, fedezetértékelési és kockázatvállalási szabályzatoknak megfelelő – változása, ideértve az adós hitelképességének, a biztosítékok értékének változását is, valamint a személyi kölcsön termék kockázati tényezőinek, a bank kockázati kamatfelárának változása indokolja.

A 7.3. pont úgy szól, hogy a kamatot, díjat, költséget csak akkor jogosult a bank egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a 7.2. pontban a bank számára meghatározott feltételek, illetve körülmények megváltozása indokoltá teszi. Szabályozta a kikötés a módosítás közzétételét hirdetmény útján, illetve az ügyfelek postai úton való értesítését, és a kamat, kezelési költség változás esedékességét.

A 7.4. pont tartalmazta, hogy az adós jogosult a szerződés díjmentes felmondására a módosítás hatálybalépése előtt a kamat, díj, költség számára kedvezőtlen módosítása esetén.

A 7.5. pont úgy rendelkezett a díj, költség automatikus módosulására, hogy az a.) pont szerint a szerződés alapján felszámított fix díjak, költségek – beleértve a százalékos mértékben meghatározott díjak minimum és maximum értékét is – minden évben a KSH által közzétett előző éves inflációs ráta mértékével módosulnak a közzétételt követő hónap 15. napjától. A b.) pont szerint továbbá az adósnak nyújtott szolgáltatás, ügylet, pénzügyi eszköz díjainak, költségének, a teljesítésben közreműködő harmadik személy általi megváltoztatása esetén módosulnak a bank által felszámított díjak és költségek (pl. postaköltség) a változás időpontjától. Kimondta továbbá, hogy a bank jogosult üzletpolitikai okokból az automatikus díj- és költségváltozástól eltérően az adós számára kedvezőbb díj- és költségtelek alkalmazására, illetőleg rögzítésre került az adós értesítésének szabálya is.

A Hitelezési Üzletszabályzatnak a 2010. november 27-től 2012. március 29-ig hatályos 7. pontja az előző időszakkal egyező szabályozást tartalmazott a hitelügyletre vonatkozó szerződés módosítására a 7.2-7.5 pontokban. Új rendelkezés annak előírása volt az 1996. évi CXII. törvény (Régi Hpt.) 210/A. § (2)-(4) rendelkezéseire hivatkozással, hogy fogyasztóval kötött lakáscélú hitel- vagy kölcsönszerződés esetén a kamatot, díjat, költséget a bank egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül kizárólag a kamat tekintetében, kormányrendeletben meghatározott esetekben, feltételekkel és módon módosíthatja, amennyiben azt a jegybanki alapkamat, a refinanszírozási kamatlábak, a pénzügyi indexek, a bank lekötött ügyfélbetétei kamatának változása, a szabályozói környezet, illetve a hitelkockázat kormányrendeletben meghatározott változása indokolja.

A Hitelezési Üzletszabályzat az előző időszakkal egyezően rendelkezett 7.2-7.5 pontok alatt a következő, 2012. március 30. - 2014. március 14. / 2014. május 14. közötti alkalmazási időszakban; a 2014. március 15./ 2014. május 15-től hatályos rendelkezései pedig annyiban változtak, hogy a 7.3. pont a bankot megillető egyoldalú módosításra feljogosító feltételek, illetve körülmények tekintetében nem csak az egyes szerződésekre, illetve jelen üzletszabályzat rendelkezéseire, hanem az Általános Üzletszabályzat és Általános Szerződési Feltételek tartalmára is utalt; rögzítette továbbá az a.)-d.) pontokban felsorolt okokat követően, hogy azok hatását a bank a fogyasztók esetében az árazási elveinek megfelelően értékeli és veszi figyelembe. A 7.4. pont úgy szól, hogy a kamatot, díjat, költséget csak akkor jogosult a bank egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha azt a jelen üzletszabályzat 7.3. pontjában vagy az Általános Üzletszabályzat és Általános Szerződési Feltételekben a

bank számára meghatározott feltételek, illetve körülmények, illetve egyéb üzletszabályzatban vagy egyedi szerződésben foglalt feltételek vagy körülmények megváltozása indokoltá teszi. Új rendelkezés volt a szabályozásban annak rögzítése, hogy a bank a jelzáloghitelszerződésre vonatkozó kamat, díj és költség változtatási jogát a Hpt. előírásainak figyelembevételével gyakorolhatja; ennek megfelelően referenciakamatlábhoz kötött jelzálogszerződésre vonatkozóan egyoldalúan, fogyasztó számára kedvezőtlen módon akkor változtathatja meg a fogyasztó által fizetendő kamat és a referenciakamat különbségét, ha a fogyasztó egy havi törlesztőrészlettel 45 napot meghaladó késedelembe esik vagy a fogyasztó a fedezetül szolgáló ingatlanra kötött, a bankra engedményezett (bankot kedvezményezettként megjelölő) vagyonszolgáltatást a bank postai úton vagy más a szerződésben meghatározott közvetlen módon történő értesítése ellenére legalább két hónapon keresztül nem fizeti. A 7.5. pont kimondta az adós díjmentes felmondási jogát a módosítás hatálybalépése előtt a kamat, díj, költség számára kedvezőtlen módosítása esetén. Kikerült a rendelkezések közül a díj, költség automatikus módosulására vonatkozó szabály.

Az egyedi deviza alapú kölcsönszerződések VI.1. pontjának kikötését 2004. május 1-től változatlanul alkalmazta a felperes, amely úgy szól, hogy amennyiben a szerződésben meghatározott kamat a bank megítélése szerint nem tükrözi reálisan a hasonló kondíciójú hitelek pénzpiacra kialakult kamatát, valamint az ügylet nyereségességét érintő esetleges hatósági, jegybanki intézkedés esetére, a bank fenntartja a jogot a hitel után felszámított kamat módosítására, amelyről, illetve a módosítás érvénybelépésének időpontjáról írásban értesíti az adóst. Egyes szerződések VI.1. pontja tartalmazta továbbá azt is, hogy az adós tudomásul veszi, hogy amennyiben a kamatot a bank módosítja, az a kamatváltoztatás a teljes hiteldíjmutató módosulását is eredményezi, aminek új mértékéről a bank az adóst tájékoztatja. Az egyedi deviza alapú kölcsönszerződések VIII.7. pontja kimondta továbbá, hogy a szerződésre egyebekben a Polgári Törvénykönyvben, a vonatkozó egyéb jogszabályokban, az alperes mindenkori Általános Üzletszabályzatban és az Általános Szerződési Feltételekben, Hitelezési Üzletszabályzatban foglaltak az irányadók.

A felperes hatályos Általános Üzletszabályzatának II.2. pontja szerint, amennyiben a jelen üzletszabályzat és az üzletági üzletszabályzat között eltérés van, az üzletági üzletszabályzatok rendelkezései az irányadók; az üzletági üzletszabályzat és az egyedi szerződés közötti eltérés esetén az egyedi szerződés rendelkezéseit kell alkalmazni.

A hatályos Hitelezési Üzletszabályzat I. pontja úgy rendelkezik, hogy az abban nem szabályozott kérdésekben az Általános Üzletszabályzat és Általános Szerződési Feltételek, a Betéti Ügyletekre Vonatkozó Üzletszabályzat, a Pénzforgalmi és Bankkártya Üzletszabályzat, valamint a Befektetési- és kiegészítő szolgáltatási Üzletszabályzat rendelkezései az irányadók.

A felperes a 2014. augusztus 18-án benyújtott keresetében annak megállapítását kérte a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 6. §-a, 8. § (1) bekezdés a) pontja alapján, hogy az általa megkötött fogyasztói deviza alapú kölcsönszerződések részévé vált általános szerződési feltételeknek és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeknek (ÁSZF) az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötései megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, azok tisztességesek és érvényesek.

Kérte a per tárgyalásának felfüggesztését, egyrészt a Pp. 155/B. §-a szerint az Alkotmánybíróság eljárásának a kezdeményezésével a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozatának, illetőleg a Törvény rendelkezései alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés

b) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján, másfelől a Pp. 155/A. §-a szerint az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése érdekében. Arra hivatkozott, hogy a Kúria jogalkotó tevékenységet végzett, túllépte jogértelmező hatáskörét; a Törvény a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértése, továbbá a jogbiztonság sérelme miatt alaptörvény-ellenes, állította továbbá annak közjogi érvénytelenségét is.

Kifejtette, hogy a Törvényt a tágabb jogszabályi környezetével együtt kell alkalmazni, jelen perben a bíróságnak nemcsak a Törvény keretei között kell vizsgálnia a kikötések tisztességtelenségét, hanem alkalmaznia kell a Régi Ptk., a Régi Hpt., a 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.), továbbá a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet rendelkezéseit is.

Hivatkozott a Kúria 2/2012. PK véleménye, a Régi Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján arra is, hogy az ÁSZF-ekben általa alkalmazott kikötések megfelelnek az adott időszakban hatályos Régi Hpt., a hatályos Hpt. és a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet rendelkezéseinek, ezért nem minősülnek tisztességtelennek. Rámutatott, hogy a Ptk. nem szabályozza az egyoldalú szerződés módosításra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket, az általános szerződési feltételekkel kapcsolatban csak azt a kötelezettséget írja elő, hogy azoknak érthetőnek és világosnak kell lenniük. Az egyoldalú szerződés módosításra vonatkozó releváns szabályok nem a Ptk.-ban, hanem a Régi Hpt.-ben, illetve a Hpt.-ben és a Törvényben találhatóak. Álláspontja szerint nem volt elvárható 2004-ben megkötött szerződéstől, hogy megfeleljen az évekkel később jogszabályba foglalt, majd 2012-ben értelmezett és 2014-ben újraértelmezett szabályozásnak, amelyet a 2/2012. PK vélemény is alátámaszt azzal, hogy 2009. augusztus 1. előtt nem volt részletes szabályozás (árazási elv sem), amelyből levezetésre került a Kúria hét elemből álló tesztrendszer, és amelyet a Törvény is átvett.

A Régi Hpt. 2010. január 1. napjától hatályos 210. § (4) bekezdésére hivatkozással állította továbbá, hogy az árazási elveknek kellett megfelelnie a ténylegesség, arányosság és a szimmetria követelményének, magának a szerződésnek az egyoldalú szerződés módosításra okot adó objektív körülmények tételes meghatározását kellett tartalmaznia.

Sérelmezte a jogvesztő perindítási határidő körüli bizonytalanságot is a Törvény 8. § (1) bekezdésének a) pontja, 19. §- alapján.

Állította, hogy a Törvény új anyagi jogszabályokat állapít meg, amellyel a jogalkotó önkényesen, alapjogot súlyon sértő módon beavatkozott már fennálló (illetve teljesítéssel megszűnt) magánjogi jogviszonyokba. Hivatkozott az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésére, miszerint Magyarország független, demokratikus jogállam, továbbá az Alkotmánybíróság 16/2014. (V. 22.), 57/1994. (XI. 17.), 3208/2013. (XI. 18.) AB határozataira, amelyek alapján állította, hogy a Törvény tekintetében nem álltak fenn kivételes feltételek, amelyek esetén a jogviszonyok visszamenőleges hatályú megváltoztatására lehetőség van. A Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt szabályozás, ami a 2/2014. számú polgári jogegységi határozaton alapul, alaptörvény-ellenes, visszamenőleges hatályú jogalkotás, figyelemmel arra is, hogy az egyoldalú kamat-, költség-, díjmelést lehetővé tevő szerződéses kikötések megfeleltek a szerződéskötés időpontjában a hatályos Ptk. rendelkezéseinek és az ágazati előírásoknak.

Utalt a szigorú oklistához és árazási elvekhez kötött egyoldalú szerződés módosítások ellenőrzésének tényére is a pénzügyi felügyelet részéről, amely alapján a bankszektor szereplői feltételezték, hogy a jogalkotó megteremtette az egyoldalú szerződés módosítás törvényes, átlátható és tisztességes feltételrendszerét, amelyet nem fog később visszaható

hatállyal megváltoztatni. Hangsúlyozta továbbá, hogy a felügyeleti hatóság a vizsgálatai során nem emelt kifogást az ÁSZF tartalmára vonatkozóan a felperessel szemben.

Álláspontja szerint a visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközik a Törvény 1. § (6)-(7) bekezdéseinek rendelkezése is, az elévülési határidő indokolatlan, a Ptk.-tól eltérő meghosszabbításával.

Hivatkozott arra is az Alkotmánybíróság 15/2014. (V. 13.) AB határozatának megjelölésével, hogy a Törvény sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, ugyanis a korábban már teljesített fogyasztói szerződések tekintetében véglegesen elvonásra került a tulajdonjoga, mind alkotmányjogi, mind polgári jogi értelemben.

Állította az Alaptörvény XXVIII. cikkébe foglalt tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogának sérelmét is, a Törvénynek a Pp. szabályaitól eltérő, attól idegen és ésszerűtlenül gyorsított szabályai miatt.

Hivatkozott továbbá az egyenlő bánásmód követelményének és a diszkrimináció tilalmának sérelmére is a Törvény tekintetében, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 3. §-a alapján, arra figyelemmel, hogy a Törvény hatálya a 2004. május 1. napja és a hatálybalépésének napja között megkötött deviza alapú és forintban kötött fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki az 1. § (1) bekezdés szerint.

Álláspontja szerint nemzetközi szerződésekbe, az Európai Unió Alapjogi Chartájának, az Emberi Jogok Európai Egyezményének és a – tulajdonosának személyére figyelemmel releváns – Ausztriával kötött beruházás-védelmi egyezménynek (Beruházás-védelmi egyezmény) a rendelkezéseibe is ütközik a Törvény, ezáltal sérti az Alaptörvény Q) cikkét is.

A Pp. 155/A. §-a és az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 127. cikkének (4) bekezdése alapján kérte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Központi Bankkal (EKB) szemben fennálló konzultációs kötelezettség megszegésével elfogadott Törvény alkalmazhatóságának kérdésében, arra figyelemmel, hogy Magyarország elmulasztotta az uniós jogszabályok által előírt konzultációt, a Törvény végleges tervezetét nem küldte meg az EKB-nak, annak véglegesítése előtt az EKB nem fejthette ki a véleményét. Kérte a bíróságtól, hogy tekintsen el a Törvény 4. §-ának alkalmazásától, illetőleg hogy ennek hiányában kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt alapvető jogosultságok védelme érdekében, annak megállapítására, hogy összeegyeztethető-e az Alapjogi Charta 17. cikkével az a tagállami gyakorlat, amely úgy foszt meg gazdasági szereplőket jogos várományuktól, hogy nem biztosít megfelelő kompenzációt. Állította, hogy a Törvényben megkövetelt eljárás – az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések tisztességtelensége vélelmének megdöntésére irányuló per – sérti a felperes hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő, a Charta 47. cikkében biztosított jogát. A Charta 47. cikk (2) bekezdésében foglalt rendelkezés megfeleltethető az Emberi Jogok Európai Egyezményében (EJEE) szereplő alapjognak, a 6. cikkben szereplő tisztességes tárgyaláshoz való jognak is.

Álláspontja szerint továbbá sérti a Törvény az Európai Parlamentnek és az Európai Tanácsnak a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló (2016. március 26-áig a hazai joganyagba átültetésre váró) 2014/17/EU irányelve 23. cikkének (5) bekezdését is.

Keresete érdemével kapcsolatban előadta, hogy deviza alapú szerződések tekintetében Általános Üzletszabályzatot, Hitelezési Üzletszabályzatot és egyedi deviza alapú kölcsönszerződések rendelkezéseit alkalmazta; az egyedi szerződések VIII.7. pontjában foglalt egyértelmű iránymutatás szerint az azokban nem szabályozott kérdésekben az

üzletszabályzatokat kellett figyelembe venni. Hangsúlyozta azt is, hogy az Általános Üzletszabályzat II.2. pontja, illetve a Hitelezési Üzletszabályzat I. pontja szerint az ügyfélre irányadó szabályozást elsősorban az egyedi deviza alapú kölcsönszerződés tartalmazta, ezeket a szabályokat egészítik ki a Hitelezési Üzletszabályzatban foglalt általános szerződési feltételek, míg az előzőekben nem szabályozott kérdés tekintetében irányadóak az Általános Üzletszabályzat háttérszabályai, feltéve, hogy azok nem ellentétesek az előző két szerződés rendelkezéseivel.

Kifejtette, hogy 2009. július 1-jét megelőzően – a Régi Hpt. 210. §-ával, és a Régi Ptk. 209. §-ával összhangban – üzletszabályzatainak egyike sem tartalmazott tételes ok-listát, majd a 2009. július 1. után alkalmazott kikötései minden részletükben szabályozták az általa nyújtott deviza alapú kölcsönszerződésekre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét. A Hitelezési Üzletszabályzat 7.3. pontja felülírta az Általános Üzletszabályzat 2009. november 1-től hatályos kikötését, amely időponttól nem alkalmazhatóak az Általános Üzletszabályzat vonatkozó kikötései. Állította, hogy az egyedi szerződések kikötései azonosak a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet szövegével, és a Hitelezési Szabályzat kikötéseiben is jogszabály által megállapított feltételt alkalmazott a Kormányrendelet szerint, ezért szerződéses feltételei tisztességesek a Ptk. 1998. március 1-től hatályos 209/B. § (6) bekezdése szerint.

Álláspontja szerint megfelelnek a szerződéses kikötései a Törvény feltételeinek, amelyek – a Régi Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. § (3) bekezdése (ok-lista) és (4) bekezdése (árazási elvek) alapján – a 2/2012. PK véleményben kimunkált feltételrendszeren alapulnak.

Megjegyezte, hogy a kamatmódosításra vonatkozó szerződéses rendelkezés alapján négy alkalommal emelt egyoldalúan kamatot a Törvény által vizsgált időszakban, amelyekkel kapcsolatban az ügyfeleinek tájékoztató leveleket küldött. Álláspontja szerint a perbeli kikötések tisztességességét, a Törvény feltételeinek való megfelelést nem önmagában, hanem a kamatemelésről szóló tájékoztató leveleivel, továbbá a kockázatfeltáró nyilatkozattal együtt kell vizsgálni a 93/13/EGK Irányelv (Fogyasztói Irányelv) 4. cikkének (1) bekezdése alapján, amely okiratok együtt igazolják a 2/2012. PK véleményben írt követelményrendszer betartását.

Állította, hogy az egyedi szerződéses kikötés megfelel az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, tartalma a fogyasztók számára is világos, egyszerű. Teljesíti továbbá a tételes meghatározás elvét is, mivel pontosan nevesíti azt a két esetkört, amikor jogosult kamatot módosítani, és eleget tesz az objektivitás elvének is. Az átláthatóság elvét azáltal teljesíti, hogy a jól körülhatárolt esetek hatásával az ügyfél előre számolhatott. A kikötés nem zárja ki a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatásának érvényesítését a fogyasztó javára, a felperes ténylegesen csökkentette is a kamatokat, ezért teljesült a szimmetria elve is. Betartotta a ténylegesség és arányosság elvét, valamint a felmondhatóság követelményét is a szerződéses rendelkezésnek a Hitelezési Üzletszabályzat kikötésével, valamint a tájékoztató levelek együttes vizsgálatával.

Hangsúlyozta, hogy a Hitelezési Üzletszabályzat 2009. július 1-től tartalmazta az ok-listát, továbbá azt is, hogy üzletági szabályzatát a Régi Hpt.-nek a 2010. november 27-től 2012. március 31-ig hatályos 210/A. §-a szerint is módosította.

Állította, hogy üzletszabályzatának kikötései a fogyasztó számára áttekinthető szerkezetben kerültek kialakításra, megfeleltek az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, figyelemmel a Kúriának a Törvény indokolásában is megjelenő álláspontjára, miszerint elkerülhetetlen pénzügyi kötelmekben szakkifejezések használata, adott esetben matematikai

formulák (képletek, algoritmusok) alkalmazása, azonban a szakmai fogalmak használata önmagában nem tisztességtelen. Rámutatott arra is, hogy a hatályos Hpt. rendelkezéseinek megfelelő szabályozási struktúrát vette alapul.

A kikötések mindhárom szintje közérthető stílusban és olvasható formátumban részletezte az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét az átlagfogyasztó számára is, megfelelően zárt rendszert alkottak, a tételesség elvárását is teljesítették. Rámutatott, hogy a joggyakorlat azon elvárása, miszerint a fogyasztónak a szerződéskötés időpontjában kell előre látnia a módosításra okot adó lehetséges körülményeket, a Régi Hpt.-nek a 2009. évi CL. törvénnyel módosított 210. § (3) bekezdésén alapul, amely csak a 2010. január 1-jét követő fogyasztói kölcsönszerződések esetében vizsgálható.

Az objektivitás elvének teljesülésével kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy nincs tényleges ráhatása a felsorolt körülményekre, figyelemmel a magyar pénzpiacon betöltött korlátozott pozíciójára is. Vitatta, hogy szubjektív elemnek minősül a „bank megítélése szerint” fordulat, ami valójában az objektív elemek bekövetkezésének felismerésére és annak egyoldalú szerződésmódosítás útján történő közlésére vonatkozott.

Az átláthatóság elvének teljesítésével kapcsolatban a kamatemelésről szóló tájékoztató leveleit, az ügyféllel megvalósított kommunikációt hangsúlyozta, hogy minden információt megadott ügyfelei részére ahhoz, hogy ellenőrizni tudják a kamatemelés jogszerűségét, hogy a felperes a kikötésben foglalt módon és mértékben módosította a szerződéses kamatot, díjat vagy költséget.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

A tárgyalás felfüggesztése iránt előterjesztett felperesi indítványok elutasítását arra figyelemmel kérte, hogy az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése alapján a Kúria jogosult valamennyi bíróságra kötelező jogegységi határozatot hozni a bíróságok jogalkalmazásának egységessége érdekében, amelynek megfelel a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat, ami meghatározta azokat a szempontokat, amelyek alapján a bíróságok eldönthetik, hogy valamely ÁSZF kikötés tisztességes vagy tisztességtelen. Állította, hogy a Törvény deklaratív jellegű, annak 4. § (1) bekezdése sem változtat az irányadó jogi helyzeten, kizárólag a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK véleményében foglaltakat tartalmazza, ami kizárja a visszamenőleges hatályú jogalkotást. Egyúttal rámutatott az Alkotmánybíróság 8/2014. (III. 20.) AB határozatában foglaltakra is, hogy bizonyos feltételek esetén indokolt lehet már megkötött szerződéses viszonyokba való utólagos jogalkotói beavatkozás.

Álláspontja szerint a Törvény 1. § (6)-(7) bekezdései a Régi Ptk. szabályozásával egyezően rendelkeznek az elévülésről, nem ütköznek az Alaptörvénybe.

Kifejtette, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében megjelenő, a bírói jogértelmezés által felállított mérce a Régi Ptk.-n és a külön jogszabályok rendelkezésein alapul; fogyasztói szerződések kikötéseinek meg kellett felelniük a Törvény hiányában is a Kúria által felállított szempontrendszernek. A Régi Ptk.-ban a szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó generálklauzulák tartalma adott tényállás mentén tud konkretizálódni, amelynek határait a bírói gyakorlat alapján lehet felvázolni.

Hangsúlyozta az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogi szabályozás keretjelleget is, amelyet a pénzügyi intézménynek kell kitöltenie tartalommal az ÁSZF megalkotásakor.

Részletesen kifejtette azt is, hogy a Törvény nem sérti sem a tulajdonjoghoz való jogot, sem a tisztességes eljárás elvét és a bírósághoz való fordulás jogát.

Indokolatlannak tartotta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, mivel a Törvény elfogadása során nem történt súlyos eljárási szabálytalanság, ezért nem merül fel annak közjogi érvénytelensége. Rámutatott az EKB 2014. július 28-i véleményére, amely igazolta a véleményalkotásra való felkérés megtörténtét, továbbá a 98/415/EK határozatra is, az EKB-val történő konzultáció elmaradásának esetére.

Figyelemmel arra, hogy a Törvény csupán deklarál tisztességtelenségi szempontokat, amelyek nem teremtenek új érvénytelenségi okokat, álláspontja szerint nem merül fel a Törvény és a Fogyasztói Irányelv összhangjának kérdése. A felperes által indítványozott körben nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének. Hangsúlyozta, hogy jelen per tárgya kizárólag annak vizsgálata, hogy a felperes ÁSZF kikötései megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, amelyek teljes mértékben tükrözik a Kúriának – a Fogyasztói Irányelvet is figyelembe vevő – jogértelmezését.

Utalt arra is, hogy az Alapjogi Charta rendelkezései nem alkalmazhatóak jelen eljárásban, mivel az 51. cikkének (1) bekezdése szerint az Unió intézményeit, szerveit és hivatalait kötelezi, a tagállamokra csak akkor kötelező, ha az Unió elsődleges jogát hajtják végre.

Érdemben kifejtette, hogy a kereset elutasításának van helye, amennyiben a per tárgyává tett ÁSZF kikötések a Törvény 4. § (1) bekezdésében szereplő feltételek közül egynek nem felelnek meg. Bemutatta, hogy a törvényi feltételek két csoportra oszthatóak, a 4. § (1) bekezdés b), f) és g) pontjaiban írtak szövegszerűen ellenőrizhetőek, mérlegelést, jogi értékelést nem igénylő objektív feltételek, ezért a további – a Törvény 4. § (1) bekezdés a), c), d) és e) pontjai szerinti – követelményeket akkor célszerű vizsgálni, ha az adott szerződéses kikötés az előzőeknek megfelel.

Hivatkozott továbbá a kereset egységességére is, hogy a felperes nem konkrét időállapotról meghatározott ÁSZF kikötések vonatkozásában, nem elkülönítetten, hanem valamennyi ÁSZF szerződéses kikötései vonatkozásában egységesen terjesztette elő a keresetét. Az egyes időállapotok szerinti, a felperes előadása szerint három szinten megjelenő kikötéseket nem szintenként, hanem egységesen kell vizsgálni.

Rámutatott arra is, hogy nem bír jelentőséggel a perbeli kikötések tényleges alkalmazása, hogy a felperes az egyoldalú szerződésmódosítás jogával a gyakorlatban élt-e, ha igen, annak tényleges gyakorlata során tisztességesen járt-e el.

Kifejtette azt is, hogy a Régi Ptk., valamint a 2013. évi V. törvény (Új Ptk.) különböző időszakokban hatályos szabályozása lényegében nem módosította a tisztességtelen szerződési feltétel fogalmát, nem változtatott a tisztességtelen szerződéses feltétel kritériumain, a hazai szabályozás alapját a Fogyasztói Irányelv jelenti. Bemutatta a korábban hatályban volt 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, jelenleg az Új Ptk. 6:104.§-a példálózó felsorolásának jelentőségét, rendeltetését is, és hangsúlyozta, hogy az ezen szabályozási körbe nem vonható szerződéses kikötések tisztességes vagy tisztességtelen voltak a Régi Ptk., illetve az Új Ptk. generálklauzulája szerint kell megítélni. Utalt a bíróságok jogértelmező szerepére is a tisztességtelenség fogalmával, az általános rendelkezés tartalmának meghatározásával kapcsolatban, amely megjelent a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségével kapcsolatban a Kúria 2/2012. PK véleményében.

Kiemelte azt is, hogy a Kúria a 2/2014. számú polgári jogegységi határozatával megerősítette a PK vélemény 6. pontját, továbbá módosította az egyértelmű (világos) és érthető megfogalmazás, az átláthatóság elvének értelmezését az Európai Unió Bíróságának a C-26/13. számú ügyben hozott ítélete alapján.

Hangsúlyozta, hogy jelen per tárgyát a Törvény 8. § (3)-(4) bekezdései, 11. § (1) bekezdése határozzák meg, továbbá azt is, hogy érvénytelenségi oknak a szerződéskötés időpontjában kell fennállnia, ezért a szerződésnek a megkötésekor tartalma bír relevanciával, a szerződés teljesítésének szakasza nem. A felperes által végrehajtott tényleges kamatmódosítások nem értékelhetők a perben.

Kifejtette, hogy a felperes által alkalmazott egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések nem felelnek meg a Kúria által kialakított és a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek, továbbá azt is, hogy a Törvény 11. § (1) bekezdése szerint nincs mód a perbeli kikötések más jogszabályokkal történő összevetésére.

A Régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban rámutatott, hogy a Régi Hpt. rendelkezése keretszabály, ezért nem zárja ki az ok-lista tisztességtelenségének vizsgálatát.

Álláspontja szerint megállapítható a perbeli egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések tisztességtelensége a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény, a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat és a Törvény rendelkezései alapján, a kikötés tartalma, megfogalmazása, a kikötést alkalmazó pénzügyi intézmény személyéhez, tevékenységéhez kapcsolódó körülmények, illetőleg az előzőek egymáshoz való viszonya, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság elvének vizsgálatával is.

Kifejtette továbbá, hogy a tételeességhez – nyelvtani, alaki értelmezés mellett, az ok-lista tartalmának és hatásának értékelésével – annak megállapítása szükséges, hogy az ok-lista valóban zárt rendszert képez, definitív fogalmakból áll. Nem felel meg a tételes meghatározás elvének, ha az ok-listában foglaltak analóg módon kibővíthetők (pénzpiaci viszonyok/forrásköltségek változása). A tételes meghatározás elvének teljesítéshez a kikötésnek pontosan, egyértelműen és ellentmondásoktól mentesen kell tartalmaznia a módosításra okot adó tényeket és körülményeket.

Álláspontja szerint a perbeli kikötések nem felelnek meg az objektivitás törvényi követelményének, figyelemmel arra is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdés c) pontja elegendőnek tartja a pénzügyi intézmény magatartásának lehetőségét is abban, hogy az adott körülményt képes előidézni, avagy annak előidézésében közrehatni, illetőleg a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni. Utalt ezzel kapcsolatban arra is, hogy a követelmény megjelent a Régi Hpt. 2010. januártól hatályos 210. § (3) bekezdésében is, amelyet változatlanul átvett a hatályos Hpt. 279. § (4) bekezdése.

Előadta továbbá, hogy a perbeli kikötések nem felelnek meg a ténylegesség és arányosság követelményének sem, amelyek elvárása szerint az ok-listában konkrétan megfogalmazott körülményeknek tényleges hatással kell bírnia a hiteldíj mértékére, amellyel szakmailag indokolt, oksági kapcsolatban állnak. Álláspontja szerint a felperes nem támasztotta alá és nem is fejtette ki a ténylegesség és arányosság elvének teljesülését a perbeli kikötések esetén, hogy az ok-listáiban rögzített körülmények tényleges kapcsolatban állnak a hiteldíj mértékével. Állította, hogy a perbeli ok-listákban rögzített körülmények nem felelnek meg a ténylegesség követelményének, egyrészt amiatt, mert a megfogalmazásuk nem kellően konkrét, ezért nem azonosíthatók a ténylegesség szempontjából, másfelől azért, mert az ok-listában rögzített egyes körülmények és a hiteldíj mértéke között nem áll fenn okszerű kapcsolat. Az sem került meghatározásra a kikötésekben, hogy a hiteldíj milyen arányú változásával járnak az egyes ok-listákban megjelölt körülmények, azok változása. Nem tartalmazzák továbbá a felperes kötelezettségvállalását sem, hogy a hiteldíjat legfeljebb a körülmények változásának mértékével emeli meg, illetőleg hogy érvényesíti a körülmények fogyasztó számára kedvező

változását is a hiteldíjban, ami – a ténylegesség és arányosság elvén túl – a szimmetria elvének sérelmét is jelenti.

Megjegyezte ezzel kapcsolatban, hogy nem értékelhetőek az arányosság tekintetében a felperes árazási elvei, amelyeket a Régi Hpt. 2010. január 1-jétől hatályos 210.§ (3)-(5) bekezdései vezettek be. Az árazási elvek ugyanis belső szabályzatok, nem minősülnek szerződéses kötelezettségvállalásnak pénzügyi intézmény részéről az ügyfelek felé.

Álláspontja szerint azért nem felelnek meg a perbeli kikötések az átláthatóság követelményének, mert azok alapján a fogyasztó nem láthatta előre, hogy mik az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei és azok bekövetkezése esetén milyen mértékű többletterh hárulhat rá.

A felperes – három szinten megfogalmazott – szerződéses kikötései azért nem felelnek meg a felmondhatóság elvének, mert az egyoldalú szerződésmódosítás esetére biztosított felmondási jog nem jelent megfelelő és valós alternatívát a fogyasztó számára a szerződésmódosítással szemben, a felmondási jog gyakorlásának jogkövetkezményei – az egyösszegű visszafizetési kötelezettség, a hitelkiváltás magas tranzakciós költsége – miatt.

A felperes által csatolt vizsgálati jelentéssel kapcsolatban előadta, hogy a hatóság feladatkörébe a felperes üzletszabályzatának, szerződéses gyakorlatának, árazási elveinek a jogszabályi megfelelése tartozott, a kikötések tisztességességének vizsgálata bíróság hatáskörébe tartozik.

A Fővárosi Törvényszék a 2014. szeptember 10-én kelt 136.G.43.307/2014/7. számú ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte, a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.000.000,- Ft + 27% Áfa, összesen 2.540.000,- Ft perköltséget.

Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az Hpt. 7. § (1) bekezdése, 8. § (1) bekezdése szerinti pénzügyi intézményként a felperes rendelkezett perbeli legitimációval a Törvény 5. § (1)-(2) bekezdései, 6. §-a alapján, továbbá azt is, hogy elsődlegesen a per tárgyalásának felfüggesztése iránt előterjesztett kérelmek tekintetében kellett állást foglalnia.

A Pp. 155/A. § (1)-(2) bekezdései, az 1/2009. (VI.24.) PK-KK közös vélemény, az EUMSZ 267. cikk b) pontjának második fordulata alapján leszögezte, hogy a – közösségi jognak az Európai Unió egész területén való azonos alkalmazása érdekében – az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy az előtte folyó eljárás keretein belül az Európai Unió Bíróságának álláspontját kérje a közösségi jog értelmezéséről vagy érvényességéről.

Az EKB-val előírt konzultációs kötelezettség tekintetében arra mutatott rá az EUMSZ 282. cikk (5) bekezdése, 127. cikk (4) bekezdése, 129. cikk (4) bekezdése alapján, hogy annak eljárási szabályait a 98/415/EK Tanácsi határozat tartalmazza, amelynek 2. cikk (1) bekezdése szerint konzultációs kötelezettség terhelte Magyarországot a perben alkalmazandó Törvénnyel kapcsolatban. Tényként volt megállapítható, hogy a Törvény elfogadása előtt a Nemzetgazdasági Minisztérium felkérést küldött az EKB részére a véleményalkotásra, azonban nem került megküldésre a módosító csomag, illetőleg 2014. július 4-én anélkül fogadta el az Országgyűlés a törvényjavaslatot, hogy megvárta volna az EKB konzultációs véleményét. Ugyanakkor nem volt igazolt az EK határozat 3. cikk (1)-(2) bekezdése szerint sürgősségi kérelem benyújtása a magyar hatóság részéről.

Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a konzultáció szabályainak formális betartására, illetőleg arra hivatkozott, hogy a kötelező megfontolás elmaradt, ami súlyos

eljárási szabálysértésként a Törvény közjogi érvénytelenségét eredményezi. A konzultáló hatóság azonban nem köteles elfogadni az EKB véleményét.

Az elsőfokú bíróság egyfelől azért találta alaptalannak a felperes indítványait, mert nem jelölt meg olyan okot, amely alapján a közösségi jog értelmezésével kapcsolatos konkrét kétely miatt előzetes döntéshozatali eljárás lett volna kezdeményezhető az EUMSZ 267. cikk a) pontja szerint. Megállapította továbbá, hogy az EKB-t megillető véleményezés jogával kapcsolatos jogkövetkezmény a kötelezettségszegési eljárás megindítása az EUMSZ 127. cikk (4) bekezdésének utolsó fordulója, 260. cikke szerint. Nem találta irányadónak és alkalmazhatónak a felperes által hivatkozott C-194/94. számú ítéletet, mivel az a perbelitől különböző – a 83/189/EGK számú – irányelven alapult, ami műszaki szabványokkal és szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárással kapcsolatban határozott meg szigorú eljárási szabályokat, határidő, illetve elfogadási moratórium vonatkozásában, szemben a perben felmerült 98/415/EK Határozat rendelkezéseivel. Osztotta az elsőfokú bíróság az alperes álláspontját, hogy sem az EK határozat, sem más uniós rendelkezés, illetve ítélkezési gyakorlat nem állapít meg jogkövetkezményt a jogalkotási konzultáció eljárásjogi hiányossága miatt. Utalt az EKB 2014. július 28-i érdemi konzultációs véleményére, amelyben ugyan rögzítésre került a magyar hatóságok kötelezettségszegése a konzultáció tekintetében az eljárási szabálysértés miatt, azonban az EKB pusztán nemtetszését juttatta kifejezésre, és felhívta a nemzeti hatóságok figyelmét a konzultációs kötelezettség alóli mentesülésre különleges sürgősség, vagy a jogszabályalkotás előrehaladott állapota esetén, továbbá az 98/415/EK határozat jövőbeni betartására. Mindezzel az elsőfokú bíróság szerint az EKB sem tartotta olyan súlyúnak az eljárási rend megsértését, amely kihatással lenne a Törvény alkalmazhatóságára, avagy alapul szolgálna egyéb szankció kezdeményezésére. Megjegyezte azt is, hogy a későbbi – a devizahiteles elszámolások metodikáját meghatározó – jogszabályban továbbra is lehetőség van az EKB érdemi konzultációs véleményének figyelembevételére. Rámutatott továbbá az Európai Unió Bíróságának a C-2/10. számú ítélet 53. pontjában szereplő megállapítására is, amelyben az EUMSZ 193. cikke alapján kezdeményezett eljárásban kimondta, hogy a Bizottság előzetes értesítésének elmulasztása nemzeti (környezetvédelmi) szigorúbb védintézkedés tekintetében nem jelenti azt, hogy az előirányzott intézkedés végrehajtása függene a Bizottság beleegyezésétől vagy engedélyezésétől, és azt sem, hogy az elfogadott intézkedés jogellenes.

Mindezekre figyelemmel nem volt kétsége az elsőfokú bíróságnak a Törvény alkalmazhatósága kérdésében, ezért elutasította a Pp. 155/A. §-ra alapított felperesi indítványt. A Pp. 155/B. § (1)-(3) bekezdései alapján előterjesztett kérelmet azért nem találta alaposnak a tárgyalás felfüggesztése iránt, mert nem merült fel kételye a Törvény Alaptörvénynek való megfelelésége tekintetében. A Törvénnyel megvalósult visszamenőleges hatályú jogalkotás tekintetében a 8/2014. (III.20.) AB határozat II. pontját tartotta szem előtt, amelyben az Alkotmánybíróság megállapítást tett jogszabálynak a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát érintő szabályozási lehetőségére a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján, társadalmi mértékű lényeges körülményváltozás esetén. Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy az alkotmánybírósági határozatban megjelölt követelményeket a Törvény figyelembe vette a miniszteri indokolás szerint, és azt is kiemelte, hogy a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések több évig fennálló tartós, a társadalom széles rétegeit érintő jogviszonyok, a szerződések megkötésekor fennálló körülmények utóbb bekövetkező megváltozása az adósok széles tömegének lényeges jogos érdekét sértette a 2008 után kibontakozó nemzetközi pénzügyi és gazdasági válság hatására. Megállapította, hogy mód

volt ezen szerződések bíróság általi módosítására, ezért fennállt a lehetősége a jogszabállyal történő – akár visszamenőleges hatályú – szerződésmódosításnak is.

Elfogadta az elsőfokú bíróság az alperes érvelését a Törvény deklaratív jellegével kapcsolatban, hogy abban a jogi szabályozásban és bírói gyakorlatban már letisztult elvek jelentek meg az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés tisztességtelenségével kapcsolatban. A Régi Ptk. 1999. óta ismerte az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének fogalmát, amelyet a bírói gyakorlat töltött meg tartalommal, a polgári jog szabályai és módosításai a bírói gyakorlaton, illetőleg a Fogyasztói Irányelven alapulnak. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a szerződéses kikötések tisztességtelensége miatt indított perekben lényegében ugyanazon kérdések mentén vizsgálták a bíróságok a támadott feltételeket, mint amelyeket a Törvény deklarált.

Alaptalannak találta a jogállamiság elvének sérelmére vonatkozó felperesi érvelést is, amelyet a jogvesztő perindítási határidő bizonytalanságára alapított, figyelemmel arra, hogy a Törvény 19. § (1)-(2) bekezdéseiben foglalt rendelkezés egyértelmű a hatálybalépés és a jogérvényesítés határideje tekintetében. Megállapította, hogy a Törvény 1. § (6)-(7) bekezdéseiben megfogalmazott elévülési szabályok a Ptk. szabályozásával egyező tartalmúak, ezért azok sem vetettek fel alkotmányossági aggályt, figyelemmel a Régi Ptk. 324. § (1) bekezdésében foglalt lehetőségre is.

Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog tekintetében azt rögzítette az elsőfokú bíróság a 20/2014. (VII. 3.) AB határozat alapján, hogy az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat; a szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának nincs polgári jogi megfelelője. Indokoltá teszi közérdekből a tulajdonjog korlátozását a társadalmi méretű probléma, a szerződések nagy száma, de annak arányosságát nem a Törvény, hanem a későbbi – a szerződések elszámolásával kapcsolatos – törvényhozás tekintetében kell értékelni.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkében előírt tisztességes bírósági eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban azt emelte ki a 935/B/1997. számú AB határozatra figyelemmel, hogy nem jelenti az alapjog szükségtelen és aránytalan korlátozását önmagában az a tapasztalat, hogy egy létező, a bírósági út igénybevételét biztosító – de azt időbeli korláthoz kötő – szabály alkalmazása egyes esetekben méltánytalan, vagy akár igazságtalan eredményre vezethet. Hangsúlyozta, hogy jelen perben alapvetően jogkérdéseket kell vizsgálnia a bíróságnak a Törvény 11. § (1) bekezdése szerint, továbbá azt is, hogy a polgári eljárásjog ismer olyan pertípusokat, amelyekre – konkrét jogpolitikai indok, illetőleg széles társadalmi rétegeket érintő probléma miatt – az általános szabályoktól eltérő, rendkívüli eljárási szabályok, köztük szigorú határidők és korlátozott bizonyítás vonatkoznak (váltóper, végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per, sajtóhelyreigazítási, kísértékű, kiemelt jelentőségű perek). Utalt a Pp. 3. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezésre is, amellyel maga az eljárási törvény ad felhatalmazást a jogalkotó számára az általános eljárási szabályoktól való eltérésre. A társadalmi méretű gazdasági és jogpolitikai szempontok indokoltá tehetik a fogyasztói kölcsönszerződések ÁSZF-jeivel kapcsolatos külön szabályozást, speciális eljárási rendelkezéseket, azt is, hogy a Törvényben szabályozott pert gyorsan és hatékonyan tárgyalja a bíróság, egyes eljárásjogi intézmények (pl. bírósági meghagyás, szünetelés, keresetváltogatás stb.) kizárásával. Ugyanez volt megállapítható a jogorvoslati jog tekintetében is. A Törvény 13. §-ában szabályozott rendes és a 15. § szerinti rendkívüli jogorvoslat, amely mindkét fél számára biztosított, nem veti fel az alkotmányosság sérelmét a korlátozott határidőre vonatkozó szabály miatt.

Nem észlelte az elsőfokú bíróság az egyenlő bánásmód követelményének, illetve a diszkrimináció tilalmának sérelmét sem a Törvény rendelkezései kapcsán, a Beruházás-Védelmi Egyezmény tekintetében sem. Utalt a Törvény deklaratív jellegére vonatkozó megállapításaira, és arra, hogy a hatálybalépését követően megkötött szerződésekre is irányadóak a mindenkor hatályos polgári jogi és ágazati jogszabályok (Ptk., Hpt.).

Leszögezte, hogy az Európai Unió Chartája nem volt alkalmazható a perben, mivel annak az Unió intézményei, szervei és hivatalai a címzettjei az 51. cikk (1) bekezdése szerint, csak annyiban vonatkozik a tagállamokra, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. A Törvény nem szolgálja uniós irányelv, vagy más uniós jogi aktus átültetését, egyedül a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozatából származó követelményeket kívánja érvényre juttatni, illetve a szükséges további intézkedéseket előkészíteni.

A kereset érdemi vizsgálata során elfogadta az elsőfokú bíróság a felperes okfejtését azzal kapcsolatban, hogy a teljes jogszabályi környezetben kellett vizsgálni az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötéseket minden egyes perbeli időszakban, mivel ez állt összhangban a Törvény deklaratív jellegével.

Rögzítette ezért a Törvény 1. § (1) bekezdése szerinti időbeli hatály alatt, azaz 2004. május 1. és 2014. július 26. között hatályos és alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket, az azokra vonatkozó iránymutató bírósági gyakorlatot a tisztességtelen szerződési feltételekkel kapcsolatban. Hangsúlyozta, hogy a Fogyasztói Irányelv alapján került megalkotásra az 1999. március 1. napjától 2014. március 15. napjáig hatályban volt 18/1999. (II. 5) Korm. rendelet, amely példálózó felsorolást tartalmazott 1. § (1) bekezdésében a megdönthetetlen, 2. §-ában pedig megdönthető vélelem formájában a tisztességtelen szerződési feltételekről.

Megjelölte a Polgári Törvénykönyv szabályait, a Régi Ptk. 2004. május 1. napjától 2006. február 28. napjáig hatályos 209. § (1) bekezdését, 209/B. § (1)-(5) bekezdéseit, 209/C. §-át, a 2006. március 1-től hatályos 209. § (1)-(5) bekezdéseit, 209/A. § (1) bekezdését, 209/B. § (1) bekezdését, illetve a 2009. május 22-től hatályos 209. § (1)-(6) bekezdéseit, 209/A. § (1)-(2) bekezdéseit, 209/B. § (1) bekezdését, valamint a 2014. március 15-től hatályos Új Ptk. 6:102. § (1)-(5) bekezdéseit, a 6:103. § (1)-(3) bekezdéseit, és a 6:104. §-át.

Rögzítette és elemezte a vonatkozó ágazati szabályozásból a Régi Hpt. 2004. május 1-től 2009. július 31-ig, majd 2009. augusztus 1-től, 2010. január 1-től 2010. november 26-ig hatályos 210. §-át, továbbá a 2010. november 27-től 2012. március 31-ig, majd 2012. április 1-től 2013. december 1-ig hatályos 210/A. §-ának rendelkezéseit, a 2012. március 31-től hatályos 210/B. § szabályait, a 2014. január 1-től hatályos Hpt. 279.§ (3)-(4) bekezdéseiben foglalt szabályokat, amelyek lényegében nem változtattak a Régi Hpt. 210. § (3) bekezdésének előírásán.

Ezt követően ismertette az elsőfokú bíróság a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK véleményének megállapításait a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségével kapcsolatban, kiemelten a 6. pontban meghatározott – nem kimerítő felsorolásban jelentkező – elveket, amelyekkel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a Régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének értelmezésével kerültek megfogalmazásra, a Törvény 4. § (1) bekezdése is ezeket tartalmazza.

Leszögezte, hogy a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat 2. pontjában a Kúria megerősítette, egyben a bíróságok számára kötelezően alkalmazandóvá tette a 2/2012. PK vélemény 6. pontjában lefektetett elveket; a hét elv megerősítésén túl szigorított az egyértelmű (világos) és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének mércéjén, amikor

kimondta a „visszaellenőrizhetőség” követelményét is. Utalt a jogegységi határozat 7. pontjának rendelkezésére az egyoldalú szerződésmódosítás jogát megalapozó, az ok-listában felsorolt körülmények egységes értelmezésével, ellenőrizhetőségével kapcsolatban.

Rögzítette, hogy a kereseti kérelem a Törvény 8. § (4) bekezdése szerint a felperes Általános és a Hitelezési Üzletszabályzata, valamint az egyedi deviza alapú szerződéseknek az egyoldalú szerződésmódosítását lehetővé tevő kikötéseire vonatkozott; a háromszintű felperesi szabályozás tekintetében – az egyes szabályozási időszakokon belül – egységesen kellett vizsgálni az azonos időben hatályos szabályozási szinteket, azok megfelelőségét a hetes követelményrendszernek. A speciális háromszintű szabályozás nem eredményezhette, hogy szintenként ellentétes tartalmú, illetőleg más-más elveknek megfelelő kikötéseket foglaljon magába. A Törvény 4. § (1) bekezdésének feltételei közül célszerűségi szempontból a b), f) és g) pontokban foglalt objektív feltételek voltak elsőként vizsgálandóak, teljesülésük esetén kellett továbbvizsgálni az a), c), d) és e) pontokban meghatározott követelményeket is. Hangsúlyozta a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján azt is, hogy megállapítható az adott időszakban hatályos kikötés tisztességtelensége, amennyiben a 4. § (1) bekezdésben írt feltételek közül egynek nem felel meg, a további feltételek vizsgálata szükségtelen a bíróság részéről.

Leszögezte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes tévesen hivatkozott a Régi Ptk. 209. § (6) bekezdése szerint arra, hogy a perbeli kikötések a mindenkor hatályos törvényi szabályozás szövegét tartalmazták, ezért nem volt vizsgálható tisztességtelenségük, ugyanis a Régi Hpt. és a hatályos Hpt. egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szabályai nem tartalmaztak taxatív felsorolást, a jogszabályi rendelkezések keretjellege folytán azokat a feleknek kellett kitölteni tartalommal, ezért vizsgálható volt a perbeli kikötések tisztességtelensége a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 2., 3. pontjaiban foglaltak szerint.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a kamatok, díjak, jutalékok és költségek egyoldalú módosításáról mind az Általános, mind a Hitelezési Üzletszabályzat, mind az egyedi szerződések rendelkeztek, 2004. május 1. után az üzletszabályzatok egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötései négy alkalommal kerültek módosításra, az egyedi szerződések VI.1. pontját – az egyes szerződésekben eltérő szöveggel ugyan, de – módosítás nélkül alkalmazta a felperes.

A 2004. május 1. - 2005. október 23. - 2009. június 30. napjáig terjedő időszakban alkalmazott kikötésekkel kapcsolatban az elsőfokú bíróság az egyértelmű és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvének való megfelelést vizsgálta elsőként, a perbeli szabályozási mód specialitására tekintettel. Kiemelte ebben a körben a felperes perbeli előadásait is, egyrészt az arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy szabályzatai és az egyedi szerződések kikötései egymást kiegészítik, azokat „össze kell olvasni”, másfelől azt, hogy az ügyfélre irányadó szabályozást elsősorban az egyedi kölcsönszerződés tartalmazza, amelynek szabályait kiegészítik a Hitelezési Üzletszabályzatban foglalt általános szerződési feltételek, az első két szerződésben nem szabályozott kérdésben az Általános Üzletszabályzat háttérszabályai az irányadóak, amennyiben nem ellentétesek az előző két szerződés rendelkezéseivel. A felperes szerint továbbá, amennyiben az „alacsonyabb szintű” kikötést érvénytelennek találja a bíróság, a következő szintű szabályozást kell alkalmazni és vizsgálni, az Általános Üzletszabályzat II.2. pontjának előírása szerint.

Az elsőfokú bíróság szerint – az átlagos fogyasztó szempontjából nézve a kikötéseket – megállapítható, hogy ugyanannak a tartalomnak, kikötésnek három szinten való szabályozása, amelyek egymásra utalnak, önmagában sérti az egyértelmű és érthető megfogalmazás,

valamint az átláthatóság elvét. A felperes perbeli nyilatkozatai az egyes szintek értelmezésével és alkalmazhatóságával kapcsolatban is alátámasztják, hogy átlagos fogyasztó számára nem volt értelmezhető és átlátható a kikötés szabályozása a perbeli időszakban, figyelemmel a hatályosság kérdésére is. Amennyiben a fogyasztóra hárul annak megítélése, hogy a háromszintű szabályozásból melyik vonatkozik rá, a szerződési kikötés egyoldalú módosítása esetén melyik alkalmazható, nem valósulnak meg a fenti elvek.

Tényként állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a háromszintű szabályozás egy helyen sem részletezi, hogy az ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére, ami sem a szerződéskötéskor, sem a későbbi szerződésmódosításkor nem tette lehetővé a fogyasztó számára a kikötés jogszerűségének ellenőrizhetőségét. Alaposnak találta az alperes hivatkozását az egyedi szerződések VI.1. pontjában megfogalmazott ok-lista tekintetében, hogy az – a „hasonló kondíciójú hitelek pénzügyi piacra kialakult kamata”, az „ügylet nyereségességét érintő esetleges hatósági, jegybank intézkedés” megjelöléseivel – túlságosan általános megfogalmazásokat tartalmaz, amelyek alapján nem ítélt meg átlagfogyasztó által, hogy a fizetési kötelezettségei mikor, milyen feltételektől függően és milyen mértékben változhatnak.

Mellőzte az elsőfokú bíróság a felperes részéről előterjesztett bizonyítási indítványok fogantatását, a jogi álláspontjának igazolására csatolt – nem szakmai, hanem kizárólag jogkérdésben szóló – szakvélemény bizonyítékkénti értékelését a Pp. 177.§ (1) bekezdésére figyelemmel, továbbá a kockázatfeltáró nyilatkozat figyelembe vételét, a felperes vezérigazgató-helyettesének, jogászának, kockázatkezelési-vezetőjének tanúkénti, könyvszakértőjének szakértő-tanúkénti meghallgatását is, az árazási elvek, illetőleg az átláthatóság követelményének teljesülése kapcsán, mivel az Európai Unió Bíróságának, a magyar bíróságoknak a joggyakorlata, a Törvény rendelkezései szerint a perbeli szerződéses kikötésnek kellett megfelelnie a tisztesség alapelveinek. A per tárgyára, a szerződéses kikötések megfelelőségének értékelésére figyelemmel nem voltak vizsgálhatóak a perben a szerződéskötés körülményei, sem pedig a felperes szerződéskötést követő gyakorlata. Az átlagfogyasztó szemszögéből a szerződéses kikötések szövegét kellett értékelni, amelyek alapján tudott tájékozódni maga a fogyasztó is. Megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy az a körülmény is felveti az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének megsértését, amennyiben jogi, pénzügyi-közgazdasági szakemberekre van szükség szerződési kikötés értelmezéséhez és magyarázatához.

Az elsőfokú bíróság további követelmények teljesülését is vizsgálta, és a tételes meghatározás elvével kapcsolatban rögzítette, hogy ebben az időszakban ok-listát az egyedi szerződést tartalmazott, amely megfelelt a taxatív felsorolás követelményeinek, zárt rendszert alkotott, azonban az egyes okok megfogalmazása – a „nem tükrözi reálisan”, a „hasonló kondíciójú”, a „nyereségességét érintő esetleges” kitételek miatt – flexibilis volt, lehetőséget adott a felperes belátásán múló értelmezésre a körülmények bekövetkezésével kapcsolatban. Ebben az időszakban nem volt biztosított a fogyasztó számára az egyoldalú szerződésmódosítás esetére a felmondási jog sem, amelyet a felperes sem vitatott, csupán arra hivatkozott, hogy nem volt erre jogszabályi előírás ebben az időszakban, ami a keretjellelű szabályozásra figyelemmel nem volt alaposnak tekinthető. Abból a lényeges alapelvből kiindulva, hogy a szerződő felek szerződésben meghatározott jogainak és kötelezettségeinek egyensúlyban kell lennie, és amennyiben megállapodnak abban, hogy bizonyos körülmények között az egyik fél ezt az egyensúlyt egyoldalúan megbonthatja, az csak úgy állítható helyre, ha a szerződés biztosít a másik félnek ezt ellentételező jogot (fizetési kötelezettség átütemezésére, elállásra,

felmondásra). Ennek hiányában nem volt biztosított a felperes kikötéseiben a fogyasztó számára reális alternatíva a szerződéses egyensúly helyreállítására, vagy az egyoldalú szerződésmódosítás hatályosulásának megakadályozására.

A szimmetria elvének érvényesülése tekintetében a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. g) pontjához fűzött indokolás alapján leszögezte az elsőfokú bíróság, hogy annak az a szerződéses szabályozás tesz eleget, amely kifejezetten rögzíti, kötelezettségként kezeli, ezáltal biztosítja a fogyasztó javára történő szerződésmódosítást is, amelynek a perbeli kikötések nem feleltek meg. Megjegyezte azt is, hogy az első időszakban alkalmazott kikötések az objektivitás elvének sem feleltek meg a „bank megítélésére” bízott kitétel miatt, és nem teljesítették az arányosság követelményét sem, mivel az egyoldalú módosítás mértékét viszonylagosan sem tartalmazzák.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az Általános Üzletszabályzat 2005. október 24-től hatályos rendelkezései annyiban változtak, hogy a felperes szabályozta a módosítás közzétételének kötelezettségét és idejét, azonban az előzőekben megállapított hiányosságok változatlanul fennmaradtak, ezért megállapította a 2004. május 1-je és 2009. június 30-a közti időszakban alkalmazott ÁSZF kikötések tisztességtelenségét, a kereset megalapozatlanságát.

A 2009. július 1-től 2010. november 26-ig terjedő időszak ÁSZF kikötéseivel kapcsolatban elsőként ugyancsak a világos és érthető megfogalmazást, az áttekinthető szerkezetben való megjelenést vizsgálta, amellyel kapcsolatban visszautalt az előző alkalmazási időszakra tett megállapításaira, amelyeket ebben az időszakban hatályos kikötésekre is irányadónak tartott, továbbá kiemelte a felperes nyilatkozatát, miszerint az Általános Üzletszabályzat 2009. november 1. napjától módosításra került, amit azonban felülírt a Hitelezési Üzletszabályzat 2009. július 1. napjától alkalmazott I. pontja, ezért a Hitelezési Üzletszabályzat 7.3. pontjában részletesen szabályozott kikötés volt az irányadó.

Az elsőfokú bíróság szerint ellentmondásban van az Általános Üzletszabályzat 2009. november 1-jei hatályú módosítása és a Hitelezési Üzletszabályzat 7.3. pontja, mivel 2009. július 1. napjától a Hitelezési Üzletszabályzat 7.2. pontjában felsorolt ok-lista szerint volt mód egyoldalú szerződésmódosításra, ugyanakkor az Általános Üzletszabályzat 2009. november 1. napjától hatályos kikötése is tartalmazott egy – szövegében hasonló – részletes ok-listát, de az nem egyezett meg a Hitelezési Üzletszabályzat rendelkezésével. Ugyan elfogadható volt a felperes értelmezése, miszerint a Hitelezési Üzletszabályzat 7.3. pontja alapján nem volt alkalmazható az Általános Üzletszabályzat 2009. november 1. napjától hatályos módosítása, de ezzel önmagában átláthatatlanná tette az ügyfél számára a szerződéses kikötést. Ellentmondásos volt a felperes perbeli előadása amiatt is, hogy állítása szerint az egyes szabályozási szintek egymást kiegészítették, egymással alá-fölérendeltségi viszonyban voltak az egyeditől az általános irányába, másrészt azon állítása miatt, hogy az Általános Üzletszabályzat kikötései nem hatályosak a Hitelezési Üzletszabályzat módosítása folytán. Az elsőfokú bíróság szerint a szabályozáson egy átlagos tájékozottságú fogyasztó nem képes eligazodni úgy, hogy az egyes módosítások visszaellenőrizhetők legyenek számára.

Az önmagában is ellentmondásos szabályozás nem teljesíti az átláthatóság elvét sem, mivel nem egyértelmű a fogyasztó számára a különböző megfogalmazások alapján, hogy melyek azok a feltételek, amelyek teljesülése esetén további terheket háríthat rá a felperes. Megállapította azt is, hogy ebben az időszakban hatályos kikötések sem tartalmazzák – még viszonylagosan sem – a változtatás mértékét.

A tételeesség elvét sem valósították meg a kikötések, mivel az Általános Üzletszabályzatban írt ok-lista nem rögzítette taxatív felsorolásként a változásra okot adó körülményeket, a

kikötésben használt „különösen” kifejezés miatt, ezért az nem jelentett zárt rendszert, az elemei a későbbiekben bővíthetőek voltak. A Hitelezési Üzletszabályzatban írt ok-lista ugyan taxatív felsorolást tartalmazott, de annak elemei flexibilis fogalmakat is tartalmaztak („jogszabályi vagy bírósági értelmezés változása”, „bankra kötelező egyéb szabályozók megváltozása”, „pénzpiaci forrásszerzési lehetőségek megváltozása”).

A szerződéses feltételek az objektivitás követelményét sem merítették ki, mivel a felperesnek módja volt a feltétel bekövetkezését előidézni, vagy abban legalább részben közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni (“a saját pénzügyi döntések a források igénybevételénél”).

A felmondhatóság elvének érvényesülésével kapcsolatban nem fogadta el az elsőfokú bíróság a felperes hivatkozását, amely az Általános Üzletszabályzat III.3., a Hitelezési Üzletszabályzat 7.4. pontjára vonatkozott, amelyekben szabályozta a felmondás jogát a Régi Hpt. 210. § (5) bekezdésével összhangban, másfelől a Magatartási Kódexhez való csatlakozásának tényét jelentette. Megállapította ugyanis, hogy az Általános Üzletszabályzat III.3. pontja a Régi Ptk. 321. § (1) bekezdésébe ütközött, ugyanis felmondási jog nem gyakorolható ráutaló magatartással. Figyelemmel továbbá arra, hogy ugyanazon időszakban eltérően szabályozta a felperes a felmondási jogot a Hitelezési Üzletszabályzat 7.4. pontjában, az elsőfokú bíróság szerint emiatt is sérült az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elve. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a díjmentes felmondási jog tartalmazza annak jogkövetkezményét, hogy a fogyasztó számára nem jár további költséggel a jog gyakorlása.

Az elsőfokú bíróság szerint nem teljesítették a kikötések a szimmetria elvét sem, mivel az Általános Üzletszabályzat nem tartalmazott kikötést az ügyfél javára történő szerződésmódosításra, míg a Hitelezési Üzletszabályzat 7.5. pontja csupán annyiban, hogy a díj- és költség automatikus módosulása esetén jogosult volt a felperes – attól eltérően – az ügyfél számára kedvező díj- és költségtételek alkalmazására. Azonban ezen utóbbi rendelkezés indokolatlanul leszűkítette a fogyasztó számára kedvező változások figyelembevételét az automatikus módosulás esetére, ugyanakkor nem tartalmazott szabályt a kamatváltozással kapcsolatban, és konkrét kötelezettségvállalást sem, csupán lehetőséget biztosított a felperes számára.

Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság ezen időszak vonatkozásában is tisztességtelenek találta a felperes egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötéseit, és elutasította a keresetet.

A 2010. november 27. - 2012. március 29. - 2014. március 14. közti időszakban alkalmazott kikötések tekintetében az előző terminusra kifejtett álláspontjával egyező következtetésre jutott, és a kikötések tisztességtelensége miatt elutasította a keresetet, figyelemmel arra, hogy a felperes nem módosította Általános Üzletszabályzatának, illetve Hitelezési Üzletszabályzatának rendelkezéseit az egyoldalú szerződésmódosítás vonatkozásában.

A 2014. március 15./2014. május 1. - 2014. július 26. közti időszakban hatályos ÁSZF rendelkezésekkel kapcsolatban megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a szabályozás lényegét és szerkezetét tekintve nem változott, pusztán a jelzáloghitelszerződések esetén bővült az időközi jogszabályváltozás miatt. Az előző időszakokkal egyezően szóló ÁSZF kikötések tisztességtelenségének tényét az előzőekben kifejtettekre utalással rögzítette, a jelzáloghitelekre vonatkozó új rendelkezés tekintetében pedig megállapította, hogy nem felel meg sem az egyértelmű és érthető megfogalmazás, sem pedig a tételes meghatározás elvének, mivel nem jelöli meg a referencia-kamat mibenlétét, sem azt, hogy a felperes milyen arányú különbség esetén és milyen arányban jogosult változtatni a fogyasztó terhére.

Megállapíthatónak találta a szimmetria elvének sérelmét is az új szabályozás kapcsán, mivel az elvi lehetőségét sem tartalmazta az ügyfélre kedvezőbb egyoldalú módosításra a körülmények kedvező változása esetén.

Ezért ezen időszakra vonatkozóan is megállapította az elsőfokú bíróság a felperes kikötéseinek tisztességtelenségét, és a keresetet megalapozatlanságát.

Megjegyezte végül, hogy bár a szerződéses kikötések adott rendelkezései, egyes perbeli időszakokban megfeleltek volna valamely szubjektív követelménynek, azonban az objektív követelmények teljesítésének hiányában nem volt megállapítható részleges érvényességük sem.

A perköltségről a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet alapján rendelkezett az elsőfokú bíróság. Az IM. rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja, 3. § (6) bekezdése szerint megállapította, hogy az alperes részéről igényelt ügyvédi munkadíj arányban áll az elvégzett jogi munkával, figyelembe véve a per tárgyát, továbbá azt is, hogy a vizsgálat tárgyát képező időtartamra bonyolult jogkérdésekben kellett védekeznie. Elfogadta ugyan a felperes hivatkozását az alperes első írásbeli ellenkérelme tekintetében, hogy az abban általánosságban kifejtett érvelés nem jelentett a perre specifikusan készült előkészítő iratot, de megjegyezte, hogy jelentős és terjedelmes jogi munkát igényelt ezen beadvány összeállítása is. Rögzítette továbbá, hogy az alperes második és harmadik előkészítő iratai már kifejezetten keresetspecifikusan készültek, amelyekben az alperes a felperesi szabályozásra reagált, kimerítő jogi érvelést terjesztett elő a további felperesi kérelmekre is, jelentős, nagy terjedelmű jogi munkát végezve.

Az ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérte, elsősorban a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt, másodsorban a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a bizonyítási eljárás megismétlése, illetőleg kiegészítése érdekében. Harmadlagosan az ítélet megváltoztatásával annak megállapítását kérte – az általa megkötött fogyasztói deviza alapú kölcsönszerződések részévé váló általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek (ÁSZF) vizsgálata alapján, amelyekben szerepel az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötés –, hogy az általa alkalmazott és keresetlevele F/17. számon csatolt mellékletét képező kivonatban az alkalmazási időszakkal együtt felsorolt kikötések megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, ezért azok tisztességesek és érvényesek. Kérte továbbá az alperes javára megítélt perköltség összegének mérséklését is, 480.000,- Ft + áfa összegre való leszállítását a másodfokú tárgyaláson pontosított nyilatkozata szerint.

Kérte továbbá a másodfokú bíróságtól a per tárgyalásának felfüggesztését, és egyrészt a Pp. 155/B. §-a szerint az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozata és a Törvény alaptörvény-ellenességének, illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránt; másrészt a Pp. 155/A. §-a szerint az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését.

Állította, hogy a Törvény közjogi érvénytelenségben szenved, sérti továbbá a visszamenőleges jogalkotás tilalmát, a tisztességes bírói eljáráshoz való jogot, a felperes tulajdonhoz fűződő jogát, valamint a diszkrimináció tilalmába is ütközik. A jogegységi határozat alaptörvény-ellenességét eredményezi, hogy megalkotásával a Kúria túlterjeszkedett az Alaptörvény által biztosított hatáskörén, jogértelmezés helyett visszamenőleges hatállyal

jogszabályt alkotott. Alkotmányellenesek továbbá a Törvény egyes – az 1. § (1), (6)-(7) bekezdéseiben, 3. §-ában, 4. § (1) bekezdésében, 7. § (2) bekezdésében, 8. § (1) bekezdésében, 10. § (3) bekezdésében, 11. §-ában, 19. §-ában foglalt – rendelkezései is.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes következtetése jogszabályellenes, sérti a Pp. 2. § (1) bekezdését, hogy a felfüggesztési kérelmekkel kapcsolatban hatáskörébe nem tartozó kérdésekben foglalt állást és érdemben döntött.

A Törvény közjogi érvénytelenségével kapcsolatban fenntartotta előadását, hogy elmulasztották a hazai hatóságok a tagállamokra rótt, az EKB-val való konzultációs kötelezettség teljesítését az EUMSZ 127. cikkének (4) bekezdése, 282. cikk (5) bekezdése alapján, anélkül került elfogadásra a Törvény, hogy annak végleges tervezetét a jogalkotó megküldte volna az EKB-nak, illetve véglegesítése előtt az EKB kifejtette volna a véleményét. A fellebbezéséhez csatolt útmutató alapján, amelyet az EKB állított össze a nemzeti hatóságok részére a jogszabálytervezetokről folytatott konzultációhoz, állította, hogy jogkövetkezménye a konzultáció elmaradásának egyrészt az Európai Bizottság által kezdeményezhető jogsértési eljárás az érintett tagállam ellen az EUMSZ 258. cikke alapján az Európai Unió Bíróságánál, ezen túl mód van arra is a konzultációs kötelezettség pontosan meghatározott és feltétlen jellege miatt, hogy annak elmaradására közvetlenül hivatkozzanak a jogalanyok a nemzeti bíróságok előtt. Utalt arra is, hogy a 98/415/EK határozat szerinti konzultáció elmulasztása miatt nem az EKB, hanem az Európai Bizottság jogosult kötelezettségzegési eljárást indítani.

Kifejtette, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozással a belső jog közvetlenül alkalmazandó részévé váltak az Európai Unió Szerződésai, a másodlagos jogforrások és az Európai Unió Bíróságának az esetjoga is, ezért a nemzeti bíróságnak alkalmazni kell annak jogkövetkezményét, hogy a Törvény meghozatala a közvetlenül alkalmazandó közösségi jog eljárási szabályaiba ütközött. Az útmutató szerint az EKB alkalmazandónak tekinti a Bíróság esetjogát a közösségi jogszabályokban előírt előzetes értesítés nélkül elfogadott nemzeti rendelkezések végrehajtásának kérdésében, és kimondta, hogy azokban a tagállamokban, amelyekben az egyének jogosultak eljárást kezdeményezni egy nemzeti jogszabály súlyos eljárási hiba alapján történő megsemmisítése iránt, jogosultaknak kell lenniük a közösségi jog alapvető eljárási követelménye – mint az EKB-val folytatott előzetes konzultáció – megsértésével elfogadott nemzeti jogszabály megsemmisítésének kezdeményezésére is.

A 30/2000. (X. 11.) AB határozatra hivatkozással állította, hogy nem csak törvényben, hanem közösségi jogban előírt véleménykérelmi kötelezettség elmulasztása is eredményezheti a törvénysértő módon alkotott jogszabály közjogi érvénytelenségét; az EKB-val folytatott konzultációs kötelezettség elmulasztása sérti a jogállamiság elvét, és a Törvény közjogi érvénytelenségét eredményezi.

Fenntartotta azt az álláspontját is, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközik, ezért alaptörvény-ellenes a Törvény egésze, továbbá annak egyes rendelkezései és a jogegységi határozat is.

Utalt a Kormány által 2014. szeptember 12-én elfogadott T/1272. számú törvényjavaslatra is, amely alkotmányossági aggályokat vet fel amiatt, hogy több ponton is módosítja a Törvényt, annak tárgyi hatályát is.

Előadta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a Törvény „deklaratív” jellegét, amelynek kategóriáját a magyar jog nem ismeri, illetőleg fogalmilag kizárt olyan jogszabály alkotása a Jat. 2.§ (1) bekezdése szerint, amely nem állapít meg jogot vagy

kötelezettséget. Hangsúlyozta, hogy a korábbi jogunkban is szereplő jóhiszeműség követelményéből nem vezethetőek le a Törvényben előírt feltételek, a Törvény visszamenőleges hatállyal új anyagi jogi és eljárási szabályokat alkotott, a 4. § (1) bekezdésben a megdönthető tisztességtelenségi vélelem, a bizonyítási teher megfordulása, továbbá a konjunktív feltételrendszer tekintetében is. Az is új rendelkezés a Törvényben – ugyanakkor a Ptk. rendelkezésén alapuló bírósági gyakorlattal ellentétes is –, amellyel kizárásra került a szerződéskötés körülményeinek vizsgálata a tisztességesség megállapítása során. Hangsúlyozta, hogy a Törvényben megadott feltételek alapját képező 2/2012.(XII.10.) PK vélemény az akkor hatályos Hpt. értelmezésével dolgozta ki a tisztességesség feltételeit, amelyeknek a 2004. május 1-jét követően kötött szerződésekre való alkalmazása visszamenőleges jogalkotást jelent.

Fenntartotta a Törvény elévülésre vonatkozó új szabályaival kapcsolatban is, hogy azok a visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütköznek.

A 8/2014. (III. 20.) AB határozat alapján – a *clausula rebus sic stantibus* elvével kapcsolatos ítéleti indokolással szemben – állította, hogy nem álltak fenn azok a kivételes feltételek, amelyek esetén lehetőség lett volna a jogviszonyok visszamenőleges hatályú megváltoztatására, amellyel kapcsolatba hivatkozott az új Ptk. 6:192. §-ának a bírósági szerződésmódosításra vonatkozó szabályaira is, amelyet a jogszabállyal történő szerződésmódosításnak is követnie kell.

Álláspontja szerint továbbá elvonta a Törvényszék az Alkotmánybíróság hatáskörét a visszaható jogalkotás kivételes feltételeinek megállapításával, és tévesen értékelte a 2008 után kibontakozó nemzetközi válságot jogszabályi beavatkozást igazoló feltételként. Egyoldalú módosítás lehetőségét tartalmazó szerződési feltétel ugyanis nem válhatott tisztességtelenné nemzetközi gazdasági válság miatt bekövetkezett változások folytán, az elsőfokú bíróság által megjelölt körülmény nincs összefüggésben a szabályozással. Hangsúlyozta az AB határozat alapján annak követelményét is, hogy fennálló szerződések jogszabállyal történő utólagos módosítása során törekedni kell a felek érdekegyensúlyára, és rámutatott, hogy a bankok általi egyoldalú kamatemelésre a szerződés érdekegyensúlyának fenntartása céljából kerül sor.

Utalt a Törvény alkotmányossága tekintetében kialakult vitára, és a Fővárosi Törvényszék – fellebbezéséhez csatolt – végzésére, amellyel az OTP Ingatlanlízing Zrt. által indított per tárgyalását felfüggesztette az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésével.

Továbbra is állította, hogy a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat sérti a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát, ezért normakontrollját kell kezdeményezni Alaptörvénybe ütközés miatt az Abtv. 25. §-a és 37. § (2) bekezdése alapján. Megjegyezte ezzel kapcsolatban, hogy az elsőfokú ítélet indokolása hiányos, indokolatlanul mellőzésre került a keresetlevélhez mellékelt Összegző vélemény, a felfüggesztő végzés indokolása is.

Fenntartotta a megfelelő felkészülési idő hiánya és a jogvesztő határidő körüli bizonytalanság miatt az elsőfokú eljárásban kifejtett érveit is.

Álláspontja szerint nem támasztja alá a 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, a polgári jogi és az alkotmányjogi tulajdon fogalmának különbsége az elsőfokú ítélet megállapításait az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog tekintetében. A Törvénnyel megjelenő jogalkotás elveszi a felperes vagyont, amikor arra kötelezi egy alaptörvény-ellenes jogszabállyal, hogy visszatérítést teljesítsen az ügyfeleinek. A tulajdonvédelem korlátozásának megítélése a szükségesség és arányosság alkotmányjogi próbájával az Alkotmánybíróság feladata. Vitatta, hogy a közérdekből történő tulajdonjog korlátozást indokolhatja a társadalmi méretű probléma, a szerződések nagy száma, illetőleg

hogy a tulajdonkorlátozás arányossága nem a Törvény rendelkezései alapján, hanem a szerződések elszámolásával kapcsolatos jövőbeli törvényhozás függvényében értelmezhető. Mindaddig ugyanis, amíg a korlátozást arányossá tévő törvény nem lép hatályba, a tulajdonkorlátozás alkotmányossága aggályos.

A tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatban – a korlátozott határidők, bizonyítás, a rendkívüli eljárási szabályok tekintetében – szintén tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság álláspontját, és állította, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt feltételek közül a ténylegesség és arányosság követelményét nem lehetséges igazolni bizonyítás felvétele nélkül, továbbá azt is, hogy a Törvény által létrehozott speciális eljárás nem nyújtja az Alaptörvény által megkövetelt hatékony bírói jogvédelmet. A Törvény rendelkezései aránytalanul korlátozzák a felperes tisztességes bírói eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát, amelyet nem indokolhatnak az elsőfokú ítéletben hivatkozott „társadalmi méretű gazdasági és jogpolitikai szempontok” sem.

Álláspontja szerint a rendkívüli polgári peres eljárásokban ismert szűk határidők kivételesen, egyértelmű joggyakorlattal rendelkező és bizonyítást nem igénylő ügyeknél kerülhetnek előírásra, jelen pertípusban nem. A Törvény által szabott eljárási határidők, a törvényi vélelem megdöntésére előírt harminc nap, nem biztosítják a felek közti egyensúlyt (a fegyveregyenlőség elvét), és azt a jogalkotás alperes által állított sürgőssége sem indokolta.

Fenntartotta, hogy a Törvény ellentétes a Jat. előírásaival és indokolatlanul diszkriminál a törvény időbeli hatályával, továbbá azt is, hogy nemzetközi szerződésekbe ütközik, különösen az Európai Unió Alapjogi Chartájába, az Emberi Jogok Európai Egyezményébe és – az igazságos és méltányos elbánás elvének megsértése miatt – az Ausztriával kötött beruházás-védelmi egyezménybe is, ezért sérti az Alaptörvény Q) cikkét is.

Keresetlevele 3.3 bekezdésében megjelölt hét indítványra figyelemmel álláspontja szerint iratellenes annak rögzítése az ítéletben, hogy nem fogalmazott meg olyan okot, amely alapján a bíróság azért fordulhatott volna előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére az Európai Unió Bíróságához, mert a közösségi jog értelmezésével kapcsolatban kételye merült fel. Tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság az EUMSZ 267. cikkét a bíróság mérlegelési jogköre, a fellebbezés lehetősége és a hivatalbóli döntés tekintetében is.

Előadta, hogy a Fogyasztói Irányelvvel összefüggő implementálási kötelezettség alatt annak megfelelő átültetését kell érteni a magyar jogba, az ebben a tárgykörben érvényesülő jogszabályoknak – a Fogyasztói Irányelven keresztül – az EU jogának, a Chartának is meg kell felelni. Nem alkalmazhatóak jelen eljárásban a Törvény rendelkezései, mivel a jogalkotó az EUMSZ, illetve a Fogyasztói Irányelv alapján fennálló értesítési kötelezettségének nem tett eleget; az irányadó uniós joggyakorlat szerint nem kényszeríthető ki a tagállami értesítési kötelezettség megsértésével elfogadott nemzeti jogszabály. Amennyiben az ítéletábrla nem fogadja el az érvelését, kérte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Unió Bírósága előtt annak megválaszolására, hogy értelmezhető-e az Európai Unióról szóló Szerződés 127. cikkének (4) bekezdése akként, hogy az EKB-val szemben fennálló konzultációs kötelezettség megszegésével elfogadott nemzeti jogszabály nem alkalmazható; illetőleg hogy értelmezhető-e a Fogyasztói Irányelv 8a. cikke akként, hogy amennyiben az adott tagállam a Fogyasztói Irányelv rendelkezéseire képest szigorúbb rendelkezéseket tartalmazó nemzeti jogszabályról, illetve azok módosításáról a Bizottságot nem értesítette, az adott nemzeti jogszabály nem alkalmazható.

Kérte továbbá a másodfokú bíróságtól az Európai Unió általános jogelveinek, a Fogyasztói Irányelv hatályára vonatkozó rendelkezéseinek tiszteletben tartása érdekében, hogy tekintsen

el a Törvény 4. §-ának alkalmazásától, annak eredménytelensége esetén kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Bíróság előtt annak megállapítására, hogy összeegyeztethető-e a Fogyasztói Irányelv 8. cikkével, továbbá a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvével egy olyan tagállami átültető szabályozás, amely a Fogyasztói Irányelv által szabályozott területen elfogadott szigorúbb intézkedéseket visszamenőleges hatállyal is alkalmazni rendeli egy olyan időszakra, amelyben a Fogyasztói Irányelvet a maga teljességében még át sem ültette.

Kérte továbbá, hogy arra figyelemmel tekintsen el a Törvény 4. §-ának alkalmazásától az ítéletábra, mivel a Törvény ellentétes az Uniós joggal, a jogalkotó ugyanis olyan kötött szempontrendszer alapján minősített egyes szerződési feltételeket tisztességtelennek, amely ellentmond a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak. Ennek eredménytelensége esetén indítványozta az Európai Unió Bírósága állásfoglalásának beszerzését abban a kérdésben, hogy értelmezhető-e a Fogyasztói Irányelv 4. cikkének (1) bekezdése akként, hogy azzal ellentétes egy nemzeti jogszabály azon rendelkezése, amely megdönthető törvényi vélelmet állít fel a fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés tisztességtelensége mellett, és amely kizárja, hogy az eljáró bíróság a vélelem megdöntésére irányuló eljárás során az eset valamennyi körülményét figyelembe véve mérlegelje a szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét, avagy tisztességességét.

Álláspontja szerint megfelelnek a tisztességesség követelményének az egyoldalú kamatmódosítást lehetővé tevő szerződéses feltételei az EU jogi tesztje, a transzparencia EU jogi kritériuma alapján a C-91/11. számú ügyben hozott ítélet szerint, figyelemmel a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat előző pontokkal összefüggésben tett megállapításaira is. Hangsúlyozta, hogy a Fogyasztói Irányelv 5. cikkében szereplő világosság és érthetőség követelményéből fakadó átláthatóság követelményének megfelelően járt el. Abban ez esetben, amennyiben a másodfokú bíróság arra a következtetésre jut a Törvény 4. § (1) bekezdésének e) pontja értelmezésével, hogy az ott megfogalmazottak nem egyeztethetőek össze a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (2) bekezdésével, illetve 5. cikkével és Mellékletének 2.b) alpontjával, akkor a Törvény ezen rendelkezését figyelmen kívül kell hagynia. A Fogyasztói Irányelv idézett rendelkezéseinek sérelmével kapcsolatos kétség esetére indítványozta a másodfokú bíróságtól, hogy kérje az Európai Unió Bíróságának állásfoglalását abban a tekintetben, hogy összeegyeztethető-e a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (2) bekezdésével, illetve 5. cikkével és Mellékletének 2. pont b) alpontjával a Törvény 4. § (1) bekezdésének e) pontja az átláthatóság követelményével kapcsolatban.

Álláspontja szerint tévesen értelmezte a Törvényt a Charta 51. Cikke (1) bekezdésének c) pontját, ezért tévesen állapította meg annak alkalmazhatósága hiányát a perben, amellyel szemben az Európai Unióról szóló Szerződés (EUSZ) 6. cikkére hivatkozott.

Arra is hivatkozott, hogy a Törvénnyel a Fogyasztói Irányelv hatálya alá tartozó körben új jogszabály alkotására került sor, a Törvény a Fogyasztói Irányelv átültetését valósítja meg, és újraszabályozza az ÁSZF-ek tisztességességére vonatkozó, a Fogyasztói Irányelv hatálya alá tartozó kérdéseket, annak során a Fogyasztói Irányelv követelményeit veszi alapul, de védelmi szintjét jóval meghaladja, lényegében az Unió jogának végrehajtását szolgálja. Az uniós joggyakorlat szerint azonban az uniós jog alkalmazási körébe tartozó nemzeti szabályozásnak tiszteletben kell tartania a Charta által biztosított alapvető jogokat.

A Törvény a Charta 17. cikkébe ütközik, mert a jogállam követelményét sértő módon megfosztotta a felperest a legitim tulajdoni igényétől, amely a szerződéskori jogszabályoknak

és a tisztességesség követelményének megfelelő módon kötött szerződésein alapul. Kérte erre figyelemmel is az ítéletablát, hogy a Chartában foglalt, és az EU alapértékeinek tekintett alapvető jogosultságok védelme érdekében tekintszen el a Törvény 4. §-ának alkalmazásától, és amennyiben kétségesnek találja a Charta sérelmét, kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Bíróság előtt annak megállapítására, hogy összeegyeztethető-e az Alapjogi Charta 17. cikkével az a tagállami gyakorlat, amely úgy foszt meg gazdasági szereplőket jogos várományuktól, hogy nem biztosít megfelelő kompenzációt.

Állította továbbá, hogy a Törvényben szabályozott eljárás – az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések tisztességtelensége vélelmének megdöntésére irányuló per tekintetében – sérti a Charta 47. cikk (2) bekezdését, a tisztességes eljáráshoz való jogot, mivel a Törvény alapján egy olyan, a maga teljességében 2012-ben kidolgozott feltételrendszert kell alkalmazni a 2004 óta megkötött szerződésekre, amely a szerződéskötések idején nem volt levezethető a jogrendszerből és ésszerűen nem is volt előre látható. Arra az esetre, ha a bíróság a Charta rendelkezéseinek ellenére nem tekint el a Törvény rendelkezéseinek alkalmazásától, kérte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Unió Bíróságánál az EUMSZ 267. cikke szerint arra, hogy összhangban van-e az a tagállami szabályozás a Charta 47. cikkével, amely a Fogyasztói Irányelv érvényesítésével összefüggésben felállított törvényi vélelem megdöntésére olyan bírósági eljárásban ad lehetőséget, amely során a felperes kirívóan rövid határidőn belül, rendkívül részletes keresetet köteles előterjeszteni, és amelyben a felek a későbbiekben csak kivételes esetben jogosultak bizonyítékok előterjesztésére.

Kérte azért is a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzését a per tárgyát képező szerződési feltételek tisztességességének vizsgálatakor, mert a Törvény sérti az Európai Parlament és a Tanácsnak a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2014/17/EU irányelve 23. cikkének (5) bekezdését; ellenkező esetben indítványozta az Európai Bíróság megkeresését abban a kérdésben, hogy összeegyeztethető-e ezen irányelv 23. cikkének (5) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmával az a tagállami szabályozás, amely a fogyasztói hitelekre vonatkozóan visszamenőleges hatállyal állapít meg korlátozásokat.

Az elsődleges fellebbezési kérelme tekintetében kifejtette, hogy az ügy érdemére kiható, lényeges eljárási szabályt sértett az elsőfokú bíróság, amikor nem vette figyelembe a bizonyítási indítványait, és azáltal is, hogy nem merítette ki a keresetet a Pp. 213. § (1) bekezdésének megfelelően, kellő indokolás nélkül állapította meg, hogy a közösségi jog értelmezésével kapcsolatban nem merült fel kételye, érdemben nem reagált egyes kereseti előadásokra, a felperes közösségi joggal kapcsolatos érdemi érveire. A Pp. 252. § (3) bekezdése alapján megismételt eljárásban teljesíthető a mellőzött bizonyítási eljárás, amelyet az általa alkalmazott kikötések értelmezése érdekében ajánlott fel, hogy miként értelmezi a kikötéseket, illetve milyen környezetben alkalmazta azokat, miként járt el az egyedi ügyfélszerződések megkötése során.

Harmadlagos jogorvoslati kérelme tekintetében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem tárta fel kellően a releváns tényállást, a becsatolt iratokkal ellentétes megállapításokat tett, tévesen értelmezte a Törvényt, illetve az irányadó jogszabályokat, és azokból téves következtetésekre jutott. Tévesen értelmezte a felperesnél irányadó szabályozási szinteket, a négy időintervallumban vizsgált kikötések közül az első periódusból – a felperes nyilatkozataival és az ÁSZF-ekben található világos rendelkezésekkel szemben – megalapozatlanul tette vizsgálat tárgyává az Általános Üzletszabályzatot, az első Hitelezési

Üzletszabályzat 2003. július 15-től hatályos rendelkezésének, illetve az Általános Üzletszabályzat 2003. november 6-tól hatályos II.1., II. 3. pontjainak ellenére. A keresetlevélben egyértelműen levezetésre került az egyes ÁSZF-ek viszonya, hogy az Általános Üzletszabályzat, a Hitelezési Üzletszabályzat, és az egyedi deviza alapú kölcsönszerződések rendelkezései az általánostól a különös felé haladnak, az ügyfélre irányadó szabályozást elsősorban az egyedi deviza alapú kölcsönszerződés tartalmazza, amelyet kiegészítenek a Hitelezési Üzletszabályzatban foglalt általános szerződési feltételek, ehhez képest az Általános Üzletszabályzat rendelkezései csak akkor relevánsak, amennyiben nem ellentétesek az első két szerződés rendelkezéseivel.

Sérelmezte, hogy annak ellenére, hogy az elsőfokú bíróság szükségesnek tartotta a teljes jogszabályi környezetben vizsgálni az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötéseket, egyedül a Törvény szempontrendszerét vizsgálta. Ugyanakkor tévesen értelmezte a Törvényt, amikor az előírásainál lényegesen szigorúbb, további feltételeket vizsgált.

Hangsúlyozta, hogy a perbeli kikötések lényegében a Régi Ptk., a Régi Hpt. és a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet rendelkezéseit tartalmazták, illetve azoknak megfelelően lettek kialakítva, az elsőfokú bíróság azonban elmulasztotta a Kormányrendelet alkalmazását és értékelését. Ezen jogszabály kimerítően, taxatív meghatározta az egyoldalú kamatemelés okait, ezért irányadó volt a Régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének alkalmazása a perben.

A Törvényben meghatározott egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének való megfelelés kapcsán azt adta elő, hogy – az ítéletben foglalt megállapításokkal szemben – nem ugyanazt a kikötést szabályozta három szinten, az ügyféllel kötött kölcsönszerződést elsősorban az egyedi kölcsönszerződés és a Hitelezési Üzletszabályzat szabályozta együttesen, ezeket egészítette ki az Általános Üzletszabályzat. Mindez az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó jobb eligazodását szolgálta az őt érintő szabályanyagban. Az egyedi kölcsönszerződés kikötését anélkül egészítette ki a Hitelezési Üzletszabályzat rendelkezése, hogy azt megismételte volna, mindez az egyedi szerződések VIII.7. pontjában, a Hitelezési Üzletszabályzat 7.2 pontjában található iránymutatás alapján világos kellett legyen az átlagos fogyasztó számára.

Álláspontja szerint iratellenes és jogszabályba, illetve a 2/2014. számú polgári jogegységi határozatba ütközik a Törvényszék következtetése, hogy önmagában a többszintű szabályozás miatt állapította meg a kikötések tisztességtelenségét. Ezzel szemben hangsúlyozta, hogy a pénzügyi kölcsönnyújtás a bonyolultabb szerződéstípusok közé tartozik, a többszintű szabályozás nem volt öncélú, nem eredményezett szükségtelenül bonyolult, ezért tisztességtelen kikötéseket, összhangban volt a Törvény indokolásában is megismételt, a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. a) pontjában adott állásfoglalással.

Állította továbbá, hogy a perbeli kikötések – illetve kiegészítésükkel a kockázatfeltáró nyilatkozatok és tájékoztató levelek – teljesítették az átláthatóság követelményét is, amelynek lényege abban állt a Törvényhez fűzött miniszteri indokolás szerint, hogy a fogyasztó ellenőrizni tudja a szerződési rendelkezések jogszerű alkalmazását, fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben. Utalt a gyakorlatára a szerződéskötés előtti tájékoztatás tekintetében, a termék lényeges tulajdonságairól, a lehetséges kockázatokról, a felperessel szembeni fellépés lehetőségéről, az egyedi kölcsönszerződés és az ÁSZF-ek tartalmáról, egymáshoz való viszonyáról, továbbá arra is, hogy a szerződést megelőző kockázatfeltáró nyilatkozat és egyéb tájékoztatás részét képezte a szerződésnek, azokkal együtt kellett értelmezni az ÁSZF-et a Ptk. rendelkezéseinek megfelelően.

Kifejtette álláspontját a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének teljesülésével kapcsolatban is.

Utalt továbbá arra is, hogy amennyiben valamely kikötés vagy annak egy része nem felelt meg a Törvény feltételeinek, a részleges érvénytelenség volt irányadó a 6/2013. számú polgári jogegységi határozat 4. pontja szerint. Hivatkozott a BH 2010/41. számon közzétett eseti döntésre is, amelynek értelmében egyenként kell vizsgálni az egyes okokat, feltételeket az érvénytelenség szempontjából.

Megjegyezte, hogy a ténylegesen megvalósított kamatemelésekre CDS felár változás miatt került sor, ami világos, kalkulálható, számszerűsíthető, érthető és a szimmetria elvét is teljesíti.

Kérte az alperes javára megítélt perköltség mérséklését, annak eltúlzottsága miatt, a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 2. § (2) bekezdése szerint elfogadható mértékre. Álláspontja szerint a megítélt összeg nem áll arányban a tényleges elvégzett ügyvédi tevékenységgel, megalapozatlan az az ítéleti megállapítás, hogy jelentős és terjedelmes jogi munkát igényelt az alperesi ellenkérelem elkészítése. Utalt bonyolultabb és elhúzódó peres eljárások gyakorlatára, a per tárgyával kapcsolatban végzett tényleges alperesi tevékenységre, valamint az IM rendelet 3. §-a szerint járó ügyvédi munkadíj mértékére, annak óránkénti díjalapjára, amelynek alkalmazásával 480.000,- Ft határozható meg az alperes ügyvédi munkadíjaként.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében – tartalma szerint – az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Elutasítani kérte továbbá a per felfüggesztésére, és egyrészt a Törvény, illetőleg a jogegységi határozat Alaptörvény-ellenességének, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti alkotmánybírói eljárás, továbbá az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmeket, amelyekkel egyező indítványokat a Fővárosi Törvényszék megalapozottan utasított el.

Hivatkozott az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztérium 2014. szeptember 11-én, majd 2014. szeptember 25-én kelt – ellenkérelméhez csatolt – véleményeire, amelyek szerint a vonatkozó uniós jogi előírások szerint teljesítette az EKB-val mint tanácsadó szervvel szemben fennálló konzultációs kötelezettségét. Rámutatott, hogy a fellebbezés iratellenesen értelmezi az elsőfokú ítélet indokolását a jogkövetkezmények tekintetében, továbbá arra is, hogy a felperes által csatolt útmutató nem minősül az Európai Unió joga részének, nem bír jogi kötőerővel. Fenntartotta, hogy a konzultációs kötelezettség esetleges elmulasztása kötelezettségszegési eljárást vonhat maga után az érintett tagállammal szemben, amelyre a perben alkalmazandó Törvény tekintetében nem került sor, továbbá azt is, hogy az EKB-val való konzultációt szabályozó EK határozat nem tartalmaz kötelező erejű szabályt vagy szankciót. Az EKB mint tanácsadó szerv véleményét a tagállam nem köteles elfogadni. Az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy nem alkalmazható analóg módon a C-194/94. számú ítélet, amely az Európai Bizottsághoz történő előzetes bejelentési kötelezettséget, és elfogadási moratóriumot tartalmazó irányelvre vonatkozott.

Fenntartotta a visszamenőleges hatály tekintetében az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját is, amelyet azzal egészített ki, hogy a Régi Ptk. módosításáról szóló 1997. évi CXLIX. törvény felhatalmazása alapján született meg a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, amely – a Régi Ptk. irányadó rendelkezéseivel együtt – a Fogyasztói Irányelvnek való megfelelést szolgálta. Ezzel kapcsolatban rámutatott arra is, hogy a Kormányrendelet elfogadásakor Magyarország már a jogközelítés fázisában volt, fokozatosan közelítette nemzeti jogát a

közösségi joghoz. Hangsúlyozta, hogy nincs szó hátrányos anyagi jogi feltételek utólagos megállapításáról a Törvényben a felperes, vagy más érintett pénzügyi intézmény számára; a Kúria jogértelmező döntése a Régi Ptk., illetve a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos egyéb jogszabályokon alapult, amelynek törvényi átültetése nem minősíthető utólagos jogalkotásnak. A Törvény újdonsága abban áll, hogy előírta a pénzügyi intézmények számára szerződésállományuk felülvizsgálatát a megjelölt kikötések tekintetében.

Utalt a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjára is, amely szerint nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, amennyiben a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezéseinek alkalmazásával állapítja meg az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét, olyan okból, amelyet utóbb külön törvény kötelezően szabályoz. A tisztességtelenségnek a Régi Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglalt szabálya generálklauzula, amelyet a bíróságoknak kell és kellett értelmezni, alkalmazni. A Törvény a PK. vélemény 6. pontjában megfogalmazott, és a jogegységi határozatban is megerősített hét elvnek a megjelenítésével csupán törvényi szintre emelte a bíróságok által 2012 óta alkalmazott, az alkotmányos kritériumoknak megfelelően megalkotott és a Kúria által a bíróságok számára kötelezően alkalmazni rendelt elveket, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a pénzügyi intézmények 2004 és 2014 között alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötéseit, azok tisztességességét ugyanazon elvek szerint rendeli vizsgálni, mint amelyeket a bíróságok korábban is szem előtt tartottak.

A Törvény nem alkotott új jogot, deklaratív jellegű jogszabálynak minősül, amelyet a jogdogmatika ismer és alkalmaz is. Azzal, hogy fennálltak a 8/2014. (III. 20.) AB határozat alapján a szerződések tartalmának jogszabály általi megváltoztatása feltételei a *clausula rebus sic stantibus* elvének megfelelően, vitatta, hogy a Törvény fennálló szerződések utólagos, jogszabállyal történő módosításának tekintendő.

Megjegyezte azt is, hogy irreleváns a per tárgya – az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötés tisztességtelenségének – szempontjából az egyoldalú szerződésmódosítás célja, és rámutatott arra is, hogy a gazdasági válság tovább mélyítette a fogyasztó hátrányára a már a szerződéskötéskor fennálló asszimmetriát, megborult érdekegyensúlyt. A szerződéses kikötéseknek a szerződéskötéskor kell tisztességesnek lenniük, nem a felperes későbbi gyakorlata alapján, ezért nem foganatosítható a felperes bizonyítási indítványa.

A felkészülési idő tekintetében hivatkozott a 20/2014. (VII. 3.) AB határozatra, valamint a 3048/2013. (II. 28.) AB határozatra, és állította, hogy elegendő idejük volt a pénzügyi intézményeknek a megváltozott jogszabályi környezethez való alkalmazkodáshoz, hogy megvizsgálják a Törvény hatálya alá tartozó kölcsönszerződések körében alkalmazott általános szerződési feltételeiket és egyedileg meg nem tárgyalt feltételeiket, hogy azok tartalmazzanak-e egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító kikötést, továbbá arra is, hogy jogaikat a Törvény szerint érvényesítsék. Vitatta, hogy a jogvesztő határidő körül a felperes által állított bizonytalanság merült volna fel.

Rámutatott arra is, hogy a szerződések egyoldalú módosítását lehetővé tevő rendelkezésekből fakadó jogok nem tartoznak az Alaptörvény XIII. cikkének hatálya alá, nem képeznek tulajdonjogot. A tisztességes eljárás, a diszkrimináció tilalma, a Beruházás-védelmi Egyezmény tekintetében mindenben fenntartotta az elsőfokú eljárás során tett előadását, amelyből kiemelte, hogy a Beruházás-védelmi Egyezmény nincs közvetlen összefüggésben a perrel. A Törvény esetleges nemzetközi szerződésbe ütközését sem a perben eljáró bíróság, sem az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, a felperes nem is minősül az Egyezmény szerinti

beruházónak, abból jog, kötelezettség nem illeti, nem terheli. A beruházással kapcsolatos vita az Egyezményben rögzített külön eljárásrend szerint nemzetközi választottbíróvási fórum elé tartozik.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével kapcsolatban azt adta elő, hogy a perben nem merült fel közvetlenül alkalmazandó, vagy közvetlenül érvényesülő uniós jogi szabály. Egyedül a Fogyasztói Irányelv irányadó, azonban az nem releváns a perbeli jogvitában, amely kizárólag a felperes által alkalmazott szerződéses kikötések és a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt szempontok összevetésére vonatkozik, amelyre az irányelv nem ad eligazítást. Hangsúlyozta, hogy a Törvény pusztán deklarálja a tisztességtelenségi szempontokat, amelyek nem teremtenek új érvénytelenségi okokat, és azt is, hogy a Törvény az Európai Unió Bíróságának a gyakorlatát és az Irányelvet tükröző magyar bírói gyakorlatot emelte jogszabályi szintre, ezért kétségtelen az Irányelvvel való összhangja.

A 2014/17/EU Irányelv nem alkalmazható a perben a 2016. március 21. előtt kötött hitelekre. Kifejtette azt is, hogy az EUMSZ 288. cikke szerint a tagállamok a címzettje az irányelveknek, amelyek a nemzeti jogban csak a tagállami implementáció eredményeként alkalmazhatóak, illetve az Európai Unió Bíróságának gyakorlata szerint kivételesen közvetlenül. A Bíróság esetjogának bemutatásával hangsúlyozta, hogy nem állnak fenn a Fogyasztói Irányelv közvetlen hatályának feltételei, amely irányelv a minimum harmonizáció elvén alapul, nem kizárt, hogy a nemzeti jogszabályok a fogyasztó érdekeit jobban védő, számukra több jogot biztosító megoldást alkalmazzanak. Álláspontja szerint nem lehet előzetes döntéshozatali eljárás tárgya valamely nemzeti jogszabály uniós jogi aktusba ütközése, ami kötelezettségszegési eljárásban vizsgálható az EUMSZ 258-260. cikkei szerint. Álláspontja szerint továbbá amiatt sincs helye előzetes döntéshozatali eljárásnak, mert a Fogyasztói Irányelv nem szorul további értelmezésre, mivel a perben esetleg alkalmazható rendelkezéseit az Európai Unió Bírósága többször értelmezte (C-92/11., C-26/13., C-472/10., C-618/10. számú ítéletek), a Kúria a C-26613. számú ítélet bevéásával hozta meg jogegységi döntéseit a tisztességtelenség kérdésével kapcsolatban (6/2013., 2/2014. számú polgári jogegységi határozatok).

Megalapozottan utasította el az elsőfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését és helyesen állapította meg, hogy a perben nem merült fel kétely a közösségi jog értelmezésével kapcsolatban.

A felperes tévesen hivatkozik arra, hogy a Törvény uniós jogot sért, továbbá arra is, hogy az EKB-val szemben előírt konzultációs kötelezettség megszegése miatt nem alkalmazható a Törvény. Állította, hogy a konzultáció megtörtént, továbbá azt is, hogy a konzultációs szabályok esetleges megsértése nem érinti a Törvény alkalmazhatóságát az EUMSZ 127. cikk (4) bekezdésére tekintettel. Előadta azt is, hogy a Fogyasztói Irányelv 8. cikke és 8a. cikke szerinti tájékoztatási kötelezettség nem jelent előzetes konzultációs kötelezettséget, nincs határideje, sem eljárási szabályai, esetleges elmulasztása nem jár szankcióval az irányelv szerint, és vitatta, hogy Magyarországot tájékoztatási kötelezettség terhelte a Törvény megalkotása során ezen irányelvi előírás szerint, figyelemmel egyrészt arra, hogy a Törvény nem tekinthető az irányelvet átültető jogszabálynak, illetőleg mivel a 8a. cikket beiktató 2011/83/EU Irányelvet kizárólag a 2014. június 13-át követően kötött szerződésekre kell alkalmazni.

A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésének felperes által állított sérelmével kapcsolatban a 7. cikk (1) bekezdését hangsúlyozta, amely a tagállamok kötelezettségévé teszi a tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetését, az ehhez alkalmazott eszközök

megválasztását. Kiemelte továbbá az egyoldalú kamat jogszerűségével kapcsolatban a Fogyasztói Irányelv 3. és 5. cikkeit, és a Mellékletének 2. b) alpontját.

Fenntartotta a jogbiztonság és a bizalomvédelem tekintetében az elsőfokú eljárás során kifejtett előadását, továbbá azt is, hogy az Alapjogi Charta nem alkalmazható a perben. Rámutatott az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján arra is, hogy a Charta alkalmazhatósága tekintetében közvetlen kapcsolódást igényel a tagállami intézkedés és az uniós jogrend között (C-56/13. számú ítélet). A Törvény nem jelenti a Chartában foglalt jogok tiltott korlátozását. A Charta 52. cikk (1) bekezdése lehetővé teszi azonban az abban biztosított jogok törvény általi korlátozását, továbbá közérdekből alapjog korlátozását a 17. cikk is.

Hangsúlyozta, hogy a Törvény nem teremtett új érvénytelenségi okokat, nem avatkozott bele a felek szerződéses jogviszonyába, az abban alkalmazott megoldás nem csak a fogyasztók, hanem a pénzintézetek érdekeit is szolgálja, mivel megelőzi nagyszámú perek megindítását azonos jogkérdésben.

Álláspontja szerint nincs helye a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdései alkalmazásának, figyelemmel arra, hogy a perben kizárólag jogkérdések és a becsatolt okiratokban megtalálható tények voltak vizsgálhatóak, a felperes által felajánlott és az elsőfokú bíróság részéről mellőzött bizonyítás szükségtelen volt a jogvita elbírálása szempontjából.

A harmadlagos fellebbezési kérelem tekintetében azt adta elő, hogy helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor kizárólag a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elvek megvalósulását vizsgálta. Álláspontja szerint a felperes maga támasztja alá az Általános és a Hitelezési Üzletszabályzat, valamint az egyedi szerződések rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozó érvelésével, hogy a kikötések nem feleltek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, érvelése az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének való megfelelés tekintetében téves és megalapozatlan. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság nem önmagában a többszintű szabályozást tekintette tisztességtelennek, álláspontja szerint azzal sértette meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvét a felperes, hogy különböző szinteken azonos kikötéseket szabályozott, figyelemmel arra is, hogy az Általános és a Hitelezési Üzletszabályzat ok-listái között átfedés volt.

Hangsúlyozta, hogy sem a kockázatfeltáró nyilatkozat, sem a szerződéskötést követő kamatemelésről szóló tájékoztató levelek nem igazolhatják a felperes állítását, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság elvének teljesülését a szerződéses kikötések tekintetében.

Részletesen kifejtette azt is, hogy helyes az elsőfokú ítélet indokolása a tételes meghatározás, valamint az objektivitás követelményével kapcsolatban is.

Előadta továbbá, hogy nem lehetséges a szerződéses feltétel részleges érvénytelenségének megállapítása, az ok-lista egyes elemeinek, mint külön egyoldalú hiteldíj módosítási kikötéseknek a vizsgálata. Elsődlegesen amiatt, mert nem volt ez irányú kereseti kérelme a felperesnek, másrészt arra tekintettel sem, mert a Törvény 4. § (1) bekezdése, 11. § (1) bekezdése meghatározza a bírói vizsgálat tárgyát a perben. A szerződéses kikötés mint egység fogalma alatt azok a rendelkezések értendők, amelyek egyazon jog gyakorlását szabályozzák, a Törvényben meghatározott kikötéseket logikailag önálló egységként kell kezelni, amely egységes egészre állít fel a Törvény vélelmet a tisztességtelenség tekintetében. A Törvény nem ad lehetőséget az ok-listában szereplő okok egyenkénti vizsgálatára, arra, hogy a bíróság egyes okoknak külön kimondja az érvényességét vagy érvénytelenségét. Nem állapítható meg

más azon elvek esetében sem (felmondhatóság, szimmetria), amelyeket kizárólag az ok-lista egészére vetítve lehet értékelni.

Álláspontja szerint továbbá az érvényesség olyan vizsgálata felel meg a Törvény céljának és a jogalkotó akaratának, amikor minden további eljárás nélkül alkalmazhatóvá válik a felek közti elszámolási rend, továbbá amelynek figyelembevételével önálló kikötés az ok-listát tartalmazó rendelkezés. Mindezt alátámasztja a szerződés részleges érvénytelenségének a szabályozása a Régi Ptk.-ban, továbbá a Régi Hpt. 210. § (4) bekezdésének c) pontjában foglalt előírás is. Perköltség igénye tekintetében hangsúlyozta, hogy azt az IM rendelet 2. § (1) bekezdésére alapította, védekezésének mind az általános, mind pedig a részletes indokolása jelentős munkát igényelt a részéről, figyelemmel arra is, hogy a keresetet 2014. augusztus 19-én kézhez vette.

A másodfokú eljárásra megbízási szerződés alapján 3.540.140,- Ft + áfa összegben jelölte meg ügyvédi munkadíját, amely költségátalányt is tartalmazott.

Megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperes fellebbezése nem alapos.

Elsődlegesen megállapította a Fővárosi Ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság eljárásában nem történt olyan eljárási szabálysértés, amely a Pp. 252. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná.

A határozat és annak indokolása megfelel a Pp. 213. § (1) bekezdésében, valamint a Pp. 221. § (1) bekezdésében előírt követelményeknek, kiterjed a kereseti kérelem és az ellenkérelem alapjául előadott valamennyi tényállításra. A Fővárosi Törvényszék a per tárgyává tett szerződéses kikötések érvényességének vizsgálatakor valamennyi, a kereset érdemének alapjául megjelölt körülményt, ténybeli és jogi érvelést megvizsgált, és elvégezte az ahhoz tartozó bizonyítékok megfelelő értékelését is.

A Fővárosi Ítéltábla rögzíti, hogy a felperes a keresetében az általa deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekre alkalmazott általános szerződési feltételeknek, továbbá egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeknek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötései érvényességét kérte megállapítani a Törvény 6. §-a, 8. § (1) bekezdés a) pontja, (3)-(4) bekezdései, 4. § (1) bekezdése szerint, amelyre a keresetjogi joga fennállt, rendelkezett perbeli legitimációval a Hpt. 7. § (1) bekezdése szerinti, illetve a Törvény 1. § (1), (3) bekezdésében előírt hatálya alá tartozó pénzügyi intézményként.

A másodfokú bíróság áttekinti a Törvény megalkotásával – többlépcsős jogalkotási folyamat részeként – elérni kívánt célt.

A Törvényhez fűzött indokolás szerint a Kúriának a 2/2014. számú polgári jogegységi határozatában foglalt, a Ptk.-nak a tisztességtelenség fogalmára vonatkozó jogértelmezése iránymutató döntés a fogyasztói hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekben foglalt egyes szerződéses rendelkezések tisztességtelenségéről. Figyelemmel arra, hogy a jogegységi határozat kizárólag a bíróságok számára kötelező, ugyanakkor az abban kifejtett jogelvek általános jellegük révén a jogviszonyok széles körét érintik, a jogalkotó általános érvényűvé, mindenki számára kötelezővé kívánta tenni a Kúria jogértelmezését, ezért jogszabályi szintre emelte a jogegységi határozatban rögzített jogelveket, azok közvetlen érvényesülése érdekében. A kiépített eljárási renddel azt kívánta lehetővé tenni az érintett adósok számára,

hogy megállapításra kerüljön a velük kötött szerződésekben alkalmazott kikötések tisztességtelensége (és megtörténjen az azon alapuló elszámolás), hogy a jogegységi határozatban megállapított tisztességtelenség és annak jogkövetkezménye – a fogyasztók perindítása nélkül – valamennyi érintett szerződés esetén alkalmazható legyen. A törvényi szabályozás lehetőséget kívánt biztosítani a pénzügyi intézmények számára az önkéntes jogkövetésre, feladatukká téve, hogy iktassák ki a tisztességtelen kikötéseket az általuk alkalmazott általános szerződési feltételekből, és csupán ennek elmaradása esetére tartotta fenn az állami kényszer alkalmazását, és szabályozta a bírósági út igénybevételét. Az indokolás szerint figyelemmel volt a jogalkotó a jogegységi határozatból fakadó jogkövetkezmények levonása során az európai jog előírásaira is, a Fogyasztói Irányelvre és az annak értelmezésére jogosult Európai Bíróság gyakorlatára, ezért a tisztességtelen feltételek kiküszöbölésével a megkötött szerződések fenntartását célozta, és a fennálló szerződések tartalmát csak annyiban módosította, hogy ne váljanak teljesíthetetlenné a tisztességtelen kikötések hiányában. Erre figyelemmel kerültek a Törvénybe kógens rendelkezések a részleges érvénytelenség körében, a tisztességtelen szerződéses feltételek helyett a szerződések részévé váló kikötésekre (az árfolyamrész rendezésére vonatkozó 3. § szerint).

Utalást tartalmaz az indokolás a 8/2014. (III. 20.) AB határozatban megfogalmazott követelményekre, a jogszabályi beavatkozás alkotmányosságára is. Annak alkotmányos elvárását, hogy a törvényi úton történő szerződésmódosítás figyelembe kell vegye mindegyik fél méltányos érdekeit, azáltal kívánta teljesíteni a szabályozás, hogy a pénzügyi intézmények számára jogorvoslati lehetőséget biztosított megdönthető vélelem felállításával az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezéseik tisztességtelenségével kapcsolatban.

Rögzítette az indokolás azt is, hogy a szabályozás tárgyi hatálya Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának időpontjára figyelemmel került meghatározásra, amely időponttól kezdődően érvényesülnek az EU jog alkalmazására vonatkozó elvek és az Európai Unió Bírósága jogértelmezésének kötelező ereje, a Fogyasztói Irányelv is, amelynek Európai Bíróság általi értelmezését a Kúria alapul vette a jogegységi határozatában.

A másodfokú bíróság rögzíti, hogy fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételek tisztességtelenségének egyaránt a semmisség a jogkövetkezménye, amelyet a kialakult bírói gyakorlat, a jogalkalmazás számára iránymutatást jelentő 3/2011. PK vélemény 2. pontja egyértelművé tett a 2006. március 1-je előtt – de 2004. május 1-je után – megkötött szerződések esetében is, figyelemmel arra, hogy a Régi Ptk. ezen időszakban hatályos 209. § (1) bekezdése és 209/A. §-a kizárólag a tisztességtelen kikötés megtámadásáról rendelkezett. Amiatt ugyanis, hogy a Fogyasztói Irányelv 6. cikkével, a tisztességtelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatban az Európai Unió Bírósága a C-240/98. számú ügyben kimondta, hogy a bíróságoknak „irányelvkomform” módon kell értelmezniük a nemzeti jogszabályokat, a C-243/08. számú ügyben pedig azt, hogy a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van a tisztességtelen feltétel hivatalból történő – vagyis határidőhöz nem kötött – értékelésére, továbbá hogy a tisztességtelen feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra, nem szükséges, hogy azt a fogyasztó előzetesen, eredményesen megtámadja, ebből az következik, hogy a Ptk. 2006. március 1-jét megelőző rendelkezései az irányelv céljának és rendelkezéseinek megfelelően értelmezendők, úgy, ahogy a fogyasztói érdekek hatékony érvényre juttatásának célja azt szükségessé teszi. Az irányelv céljának az 1997. évi CXLIX. törvénnyel módosított Régi Ptk. 209. §-a akként való értelmezése tesz eleget, hogy a 2004.

május 1-je és 2006. február 28-a között kötött fogyasztói szerződések részévé vált általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt is – figyelemmel a Régi Ptk. 234. § (1) bekezdésére – határidő nélkül lehet benyújtani a keresetet.

A szerződés eredeti tartalma szerint, annak megkötésétől fennálló érvénytelenség tényének – akár bíróság által ítéletben, akár jogszabályban történő – megállapítása nem jelenti az eredeti szerződéses tartalom jogalakító módosítását, az érvénytelenség alapvető joghatására figyelemmel.

Az egységes bírósági gyakorlat szerint ugyanis a szerződés, avagy annak egy részének, valamely kikötésének az érvénytelensége – amely a szerződés megkötésekor, az akkor jelentkező körülmények miatt áll fenn – azt jelenti, hogy az ilyen ügyletnek, illetve kikötésnek nincs kötelemkeletkeztető hatálya. Az érvénytelenség alapvető – polgári jogi – jogkövetkezménye az, hogy arra nem lehet jogot alapítani, a semmis kikötés nem váltja ki a felek által célzott joghatást – a Régi Ptk. 198. § (1) bekezdésének terminológiáját használva –, nem hoz létre kötelezettséget a szolgáltatás teljesítésére, illetve jogosultságot a szolgáltatás követelésére. A semmis szerződés ex tunc hatályú érvénytelensége a törvény erejénél fogva következik be, a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség a Régi Ptk. 234. § (1) bekezdése szerint (Új Ptk. 6:88. § (1) bekezdés). Az érvénytelenség ezen általános és alapvető jogkövetkezménye értelmében semmis kikötésre a szerződés megkötésétől kezdődően nem lehet jogot alapítani, amely időbeli korlát nélkül érvényesül a semmisségre való határidő nélküli hivatkozás tétele alapján (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény, 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény).

Utal a másodfokú bíróság a 6/2013. számú polgári jogegységi határozatra is, amelynek 2. pontjában a Kúria kimondta, hogy a szerződési terheknek a szerződés megkötését követő – előre nem látható – egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető, tekintettel arra, hogy az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia. Indokolásának 7. pontjában megfogalmazta továbbá, hogy tartós hitelezési jogviszonyban a szerződéskötést követően beállhatnak olyan – a szerződés érvényességét nem érintő, arra vissza nem ható – változások, amelyek eredményeként a szerződés gazdasági-kockázati egyensúlya utólag felborul, illetőleg súlyos aránytalanságok következnek be. Amennyiben ezeket maguk a felek a szerződés módosításával nem orvosolják közösen, szükségessé válhat a szerződésekbe való utólagos beavatkozás.

A Törvénynek a perben alkalmazandó rendelkezései – a tisztességtelenség vélelmének felállításáról és jogkövetkezményeiről – nem minősülnek jogszabály általi szerződésmódosításnak, amelynek alkotmányossági feltételeiről az Alkotmánybíróság 8/2014. (III. 20.) AB határozata is szól. A pénzügyi intézmények egyoldalú szerződésmódosítását lehetővé tevő szerződéses kikötések, azok tisztességtelensége – mint érvénytelenségi ok – az eredeti szerződéses tartalom alapján áll fenn, nem utóbb bekövetkezett változások hatására.

Kivételesen mód van arra a Régi Ptk. 226. § (2) bekezdése szerint, hogy jogszabály a hatályba lépése előtt kötött szerződések tartalmát megváltoztassa, amennyiben szerződéskötéskor előre nem látott – lényeges és előre nem látható – körülmények megváltoztak, és azok eredményeként megváltozott a felek eredeti szerződéskötéskori helyzete, jogaik és kötelezettségeik szerződéskötéskor megfelelő aránya, amely miatt valamelyik szerződő fél számára rendkívül terhessé vagy lehetetlenné vált a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása, a teljesítés. A Törvény által rendezett körben azonban erről nincs szó.

A Régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és az Új Ptk. 6:102. § (1) bekezdése szerint abban áll a tisztességtelenség mint érvénytelenségi ok lényege az általános szerződési feltételek, illetve a

fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt kikötése esetén, hogy a felek közti egyensúly – a szerződésből fakadó jogaik és kötelezettségeik tekintetében – már a szerződés megkötésekor sem állt fenn, mivel a fogyasztóval szerződő fél által előre, egyoldalúan meghatározott feltételek indokolatlan és egyoldalú előnyt biztosítottak a számára, illetve a fogyasztó terhére indokolatlan és egyoldalú hátrányt idéztek elő. A fogyasztóval szerződő fél által alkalmazott kikötések eredményeként már a szerződés megkötésekor, a szerződés eredeti tartalma alapján bekövetkezett a szerződésből eredő jogok, kötelezettségek egyensúlyának a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe ütköző eltolódása.

A Törvény hatálya alá vont fogyasztói kölcsönszerződések tekintetében a szerződéskötést követően bekövetkezett változások felszínre hozták a felek jogai, kötelezettségei közti indokolatlan és egyoldalú eltolódást, amely már a szerződések megkötésekor is fennállt az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tekintetében, érzékelhetővé és súlyosabbá tették a köztük fennálló aránytalanságot.

A jogalkotó beavatkozása nem abból a célból történt az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó – a perben releváns – kikötések tisztességtelenségének vélelme és az annak megdöntésére szabott eljárás szabályainak felállításával a Törvényben, hogy az utóbb megváltozott körülményekhez igazítsa a – valóban tartós és hosszú lejáratú – deviza alapú kölcsönszerződések eredeti tartalmát. A társadalmi méretű változások, az azokkal érintett szerződések nagy tömege valóban jogszabályalkotásra – kodifikációs lépésre – sarkallta a jogalkotót, de csupán az eredeti szerződéses tartalom részleges érvénytelenségének és annak alapvető joghatásának kimondásával, kötelező alkalmazásának előírásával.

Leszögezi a másodfokú bíróság azt is, hogy nem lehet jogot alapítani az érvénytelen szerződéses kikötésre, tisztességtelenség miatt semmis szerződéses feltételre, ezért az annak alapján gyakorolt jog nem élvez védelmet.

Megjegyzi az ítéletábra azt is, hogy a Törvény – annak céljával, az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó tisztességtelen kikötéseknek a fogyasztói kölcsönszerződésekből való kiküszöbölésével összhangban – kezeli azt a problémát is, amely közérdekű keresetindítás esetén állt volna elő az arra feljogosított szervek korlátozott perindítási joga miatt. A Régi Ptk. 209/B. § (1) bekezdése szerint az 1978. évi 2. törvényerejű rendelet (Ptké. II.) 5. §-ában, illetve az Új Ptk. 6:105. §-ában feljogosított szervek ugyanis kizárólag az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt jogosultak pert indítani, a Törvény azonban nem csak az általános szerződési feltételeket, hanem a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt kikötések sorsát is rendezni kívánta, amelyek tisztességtelenségének ugyancsak a semmisség a jogkövetkezménye a Régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése szerint.

Leszögezi a másodfokú bíróság az iránymutató bírósági gyakorlat alapján azt is, hogy a fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelenség miatti érvénytelenségére a Régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és az Új Ptk. 6:102. § (1) bekezdése tartalmaz rendelkezést, amelyek egységesen határozzák meg a tisztességtelenség megállapításának szempontrendszerét. A Régi Ptk. a tisztességtelenség megállapításának két módját ismerte, egyrészt a bíróságnak a Régi Ptk. 209. § (2) bekezdése szerinti mérlegelésére bízta azt, másrészt – kizárva a bírói mérlegelést – a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (és a Régi Ptk. 2009. május 22-étől hatályos 209. § (4) bekezdése) volt az, ami tisztességtelenségnek minősülő feltételeket nevesített, a Régi Ptk. 209. § (3) bekezdésében megjelölt külön jogszabályként meghatározott olyan konkrét feltételeket is, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelenségnek minősülnek (az 1. §-ban megjelölt

feltételek minden esetben, a 2. §-ban felsorolt szerződési feltételek nem feltétlenül, hanem az ellenkező bizonyításáig minősülnek tisztességtelennek). Ez azt is jelenti, hogy a Kormányrendelet 1. §-ában felsorolt okok valamelyike miatt tisztességtelennek minősülő kikötés esetén nem szükséges vizsgálni a Régi Ptk. 209. § (2) bekezdésében felsorolt további körülményeket, a 2. § alá tartozó esetben pedig a feltételt támasztó félre hárul annak bizonyítása, hogy a kikötés nem esik a Régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének hatálya alá (2/2011. PK vélemény).

Megállapítható a fentiek alapján, hogy a Törvény megalkotása előtt sem volt ismeretlen a tisztességtelenség megállapítása a Régi Ptk. 209. § (2) bekezdésében írt mérlegelés nélkül, továbbá az arra vonatkozó szabályozás sem, hogy valamely tartalommal szülő feltétel ellenkező bizonyításig tisztességtelennek minősül, és a feltételt támasztó félre hárul a bizonyítás kötelezettsége, hogy a kikötés nem esik a Régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének hatálya alá.

A 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben foglalt iránymutatás szerint a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezései alapján az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét olyan okból is megállapíthatja, amelyet utóbb a külön törvény – adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva – kötelezően is szabályoz. A Ptk. szabályozza, hogy a szerződés valamely kikötése milyen törvényi feltételek mellett minősül tisztességtelennek, ami az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződési feltételek kapcsán is irányadó. Ennek megfelelően, a kikötés tisztességtelenségének a Régi Ptk.-ban megadott fogalmából vezette le és határozta meg a Kúria a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában azokat a szempontokat az a)-g) pontokban, amelyek mellett tisztességtelen az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés, tekintettel a szerződéstípusra vonatkozó alapvető elvek és rendelkezések lényegi gondolatára. Ezt a jogértelmezést – az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés tisztességtelenségének szempontrendszerét – vette át a Kúria 2/2014. számú jogegységi határozata.

A másodfokú bíróság rámutat arra is, hogy fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt feltételek tisztességtelenségére vonatkozó rendelkezések (Régi Ptk. 209. §, 209/A. §, 209/B. §) részben uniós irányelvek átültetése folytán kerültek a magyar jogrendszerbe, alkalmazásuk már a Törvény megalkotása előtt igényelte az uniós szabályok értelmezését az Európai Unió Bírósága részéről az EUMSZ 267. cikke szerint. Az 1997. évi CXLIX törvény, a 2006. évi III. törvény, a 2009. évi XXXI. törvény a Fogyasztói Irányelv céljainak megvalósítása érdekében módosította a Régi Ptk.-t, a magyar bíróságok által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárások érintették a Fogyasztói Irányelv és a Régi Ptk. vonatkozó módosításait. A Régi Ptk.-nak az irányelv rendelkezéseivel és céljaival összhangban történő, egységes értelmezéséhez és alkalmazásához fűződő társadalmi érdek fontosságát felismerve alkotta meg a Legfelsőbb Bíróság (jelenlegi elnevezése: Kúria) a 2/2011. PK véleményt a fogyasztói szerződések érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről, a 3/2011. PK véleményt a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről, és ebbe a folyamatba illeszkedik a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről, majd a jogegységi határozatok. Az Európai Bíróság 2014. április 30-án meghozott C-26/13. számú ítélete iránymutató megállapításokat tartalmazott a 6/2013. számú polgári jogegységi határozattal el nem döntött jogkérdéseket illetően, amelyre figyelemmel hozta meg a Kúria a 2/2014. számú polgári jogegységi határozatát, az egyoldalú

szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltétel átláthatóságának követelményére, a különmemű árfolyamok kikötésére.

A Fővárosi Ítéltábla kifejti e körben azt is, hogy a Fogyasztói Irányelv (4) és (14) preambulum-bekezdései a tagállamok feladataként jelölik meg annak biztosítását, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket, a (21) preambulum-bekezdés a tagállamok kötelességének nevezi az arról való gondoskodást, hogy ne alkalmazzanak tisztességtelen feltételeket az eladó vagy a szolgáltató fogyasztóval kötött szerződéseiben, de ha a szerződés mégis tartalmaz ilyen feltételeket, akkor azok ne legyenek kötelező érvényűek a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is kötelezze a feleket. A (24) preambulum-bekezdése szerint továbbá a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

Ezt követően rendelkezik az 1. cikk az irányelv céljáról, a szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó tagállami rendelkezések közelítéséről. A 6. cikk (1) bekezdése a tagállamok nemzeti jogszabályainak rendelkezéseire bízva annak szabályozását, hogy miként nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra a tisztességtelen feltételek. A 7. cikk (1) bekezdése azt a tagállami kötelezettséget nevesíti, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek megszüntetésére.

A Fogyasztói Irányelv tehát a tisztességtelen feltételekre vonatkozó tagállami szabályozás egységesítését célozta, úgy, hogy tagállami kompetenciában hagyta a megfelelő és hatékony eszközök megteremtését, az erre vonatkozó szabályozói környezet megalkotását. Az Európai Unió Bírósága a C-472/11. számú ítéletében kimondta, hogy a Fogyasztói Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése azt követeli meg a tagállamoktól, hogy az ilyen feltételek „a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint” ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve; a jogalanyok uniós jogból származó jogainak a védelmét biztosító bírósági eljárási szabályok a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak.

Rámutat a másodfokú bíróság az Európai Unió Bíróságának jogértelmező gyakorlata sajátosságára és jelentőségére is, amely megjelent a C-92/11. számú ítéletben is. Ezen határozatában a Bíróság kimondta, hogy állandó ítélkezési gyakorlata szerint azon értelmezés, amelyet az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatáskör alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Az így értelmezett szabályt a bíróságok alkalmazhatják, és azt alkalmazniuk kell az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is.

Mindezekből következik, hogy a Törvény szabályozása az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tisztességtelenségével kapcsolatban megfelel a Fogyasztói Irányelv (21) preambulum-bekezdésében és 6. cikk (1) bekezdésében foglalt előírásnak, hogy a tisztességtelen feltételek – a nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint – nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, a szerződés egyebekben változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket, mivel teljesíthető az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó tisztességtelen feltétel kihagyásával. Teljesül a 6. cikk (1) bekezdése, 7. cikke együttes

értelmezésével levezetett azon elvárás is, miszerint – a tisztességtelen rendelkezés elhagyásával teljesíthető szerződés esetében – nincs mód a tisztességtelen feltétel tartalmának módosítására, a szerződés kiegészítésére (Európai Unió Bíróságának a C-618/10. számú ítélete).

Ezt követően megállapította a Fővárosi Ítéltábla, hogy sem eljárásjogi, sem anyagi jogi szempontból nem találta megalapozottnak a Pp. 155/A. §-a, 155/B. §-a alapján a másodfokú tárgyalás felfüggesztése és az Alkotmánybíróság eljárása, illetve az Európai Unió Bíróságánál előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránt előterjesztett felperesi kérelmeket.

A kereset érdemi elbírálása, a Törvény szabályainak alkalmazása során – szövegének a céljával és az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése alapján (Alaptörvény 28. cikk) – nem merült fel kétely a másodfokú bíróságban a Törvénynek, illetve rendelkezéseinek, továbbá a 2/2014. számú polgári jogegységi határozatnak az Alaptörvénnyel való összhangja tekintetében, és nem állt fenn közösségi jog értelmezésének szükségessége sem.

Az Alkotmánybírósághoz fordulás mellőzésével kapcsolatban a másodfokú bíróság utal egyrészt a vonatkozó bírói gyakorlatra, miszerint álláspontját nem kell részletesen megindokolnia (BH 1994/448.), továbbá arra is, hogy nem kötötte más bíróság döntése a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 4. § (1) bekezdése szerint.

A 3/2005. (XI. 14.) PK-KK vélemény, továbbá az 1/2009. (VI. 24.) PK-KK közös vélemény irányadó alkalmazásával megállapította a Fővárosi Ítéltábla azt is, hogy – a Törvény rendelkezéseinek céljával és joghatásával kapcsolatban az előzőekben kifejtettek alapján – nem volt helye a perben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az Európai Unió Bírósága előtt az EUMSZ 267. cikke szerint, mivel a perbeli jogvita elbírálása, a Törvény alkalmazása során nem merült fel közösségi jogszabály alkalmazásának, illetve értelmezésének szükségessége. Az ügy érdemi eldöntése nem függött az Unió Szerződéseinek értelmezésétől, sem pedig uniós intézmények, szervek jogi aktusainak érvényességétől, értelmezésétől, nem volt szükség az – uniós jog értelmezésére kizárólagosan jogosult – Európai Bíróság állásfoglalásának beszerzésére. A kereset elbírálása során felmerülő, a közösségi jog értelmezését igénylő kérdés hiányában megalapozottan és helyes indokolással mellőzte a Fővárosi Törvényszék is az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

Osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolását az EKB-val előírt konzultációs kötelezettség esetleges fogyatékoságának jogkövetkezményeivel kapcsolatban is. Rámutat továbbá arra is, hogy a Fogyasztói Irányelv 8a. cikkében írt tájékoztatási kötelezettség együtt értelmezendő a 8. cikk előírásával, amely rendelkezések értelmében tagállam részéről a fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében bevezetett szigorúbb szabályozás eredményez tájékoztatási kötelezettséget a Bizottság felé, nem pedig bármely, az irányelv hatálya alá tartozó nemzeti jogszabály megalkotása.

Nincs helye a Pp. 252. § (3) bekezdésének alkalmazására sem, mivel az elsőfokú bíróság megalapozottan mellőzte a felajánlott bizonyítást, annak szükségtelensége miatt a Pp. 3. § (4) bekezdése és a Pp. 193. §-a szerint.

A kereset tárgyává tett szerződéses kikötések tisztességessége, érvényessége, avagy érvénytelensége az azokat tartalmazó okirati bizonyítékok értékelését és értelmezését igényelte a Törvény 4. § (1) bekezdése, 8. § (3) bekezdése, 11. § (1) bekezdése szerint, figyelemmel a 10. § (3) bekezdésben foglalt előírásra is.

A felperes által felajánlott továbbá bizonyítási eszközök – sem tanú, sem szakértő – nem vehette át a perbeli jogvitában felmerülő okiratok tekintetében az azokkal szemben támasztott elvárások, alaki és tartalmi követelmények teljesítését. Helyesen tartotta szem előtt az elsőfokú bíróság azt is, hogy jelen – a Törvény rendelkezései szerint megindított – peres eljárásban nem volt alkalmazható a Régi Ptk. 209. § (2) bekezdésében foglalt előírás, az egyedi szerződések megkötésekor fennálló körülmények feltárására.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatására és a keresetnek megfelelő döntés meghozatalára irányuló fellebbezési kérelem elbírálása kapcsán a másodfokú bíróság elsődlegesen rögzíti, hogy a jogorvoslati határidő alatt benyújtott fellebbezési kérelem és az azzal kapcsolatos ellenkérelem korlátai között bírálta felül az elsőfokú ítéletet a Pp. 235. § (1) bekezdése, 253. § (3) bekezdése, 249. § (1) bekezdése, 247. § (2) bekezdése irányadó alkalmazásával. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és helytálló jogi következtetéssel utasította el a keresetet amiatt, mert a perbeli szerződéses kikötések nem voltak tisztességesnek tekinthetőek.

Érdemben abban a kérdésben kellett állást foglalnia a másodfokú bíróságnak, hogy a Törvény 8. § (1) bekezdés a) pontja, (3)-(4) bekezdései szerint benyújtott kereset tárgyává tett szerződéses kikötések – amelyek a Törvény hatálya alá tartozó egyoldalú szerződésmódosítást tettek lehetővé a felperes számára – megfeleltek-e a Törvény előírásainak, teljesítették-e a 4. §-ban meghatározott elveket. A felperes nem állította sem az elsőfokú eljárás során, sem pedig a fellebbezésében, hogy az általa, a Törvény 5. § (1) bekezdése szerint megvizsgált, majd a 6. § szerint felülvizsgálni kért – valódi egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó – szerződéses kikötések nem tartoznak a Törvény hatálya alá, szabályozási tartalmuk miatt.

Leszögezi a Fővárosi Ítéltábla a Törvény 11. § (1), (2), (3) bekezdései alapján, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése konjunktív feltételeket ír elő az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötés tisztességességére, amelyek közül egynek a hiánya is a kikötés tisztességtelenségéhez, a kereset elutasításához vezet. Ezért, amennyiben megállapítható a Törvény 4. § (1) bekezdésében előírt követelmények egyikének a sérelme a per tárgyává tett kikötések tekintetében, akkor irreleváns és szükségtelen a további törvényi feltételek vizsgálata.

Rögzíti a másodfokú bíróság azt is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt követelmények közül elsőként a szerződéses kikötések átláthatósága, továbbá egyértelmű és érthető megfogalmazása vizsgálendő az a), e) pontok szerint, ezen elvek alapvető és kiemelkedő jelentőségére, illetőleg a további feltételekkel való összefüggésére figyelemmel.

A fellebbezésben foglalt felperesi hivatkozásokkal kapcsolatban elsőként arra mutat rá a Fővárosi Ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan ismerte fel a Régi Hpt. 210. § (3) bekezdésében foglalt törvényi felhatalmazás keretjelleget, amelyre figyelemmel vizsgálható és a kereset szerint vizsgálendő volt az annak tartalmát kitöltő, egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses rendelkezés, a felperest megillető egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötések tisztességtelensége.

Kiegészíti az elsőfokú ítélet indokolását – a fellebbezésben foglaltakra tekintettel – azzal, hogy a 2010. december 18-án hatályba lépett, a lakáscélú fogyasztói kölcsönszerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről rendelkező 275/2010. (XII. 15.) Korm.

rendelet nem ad kimerítő szabályozást egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses feltételekre. A Kormányrendeletben szereplő felsorolás csupán a kamatemelés lehetséges okai tekintetében taxatív, amelyet a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 3. pontjának indokolása is tartalmaz. Ugyanakkor az a tény, hogy pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosításának lehetségesek alapos okai, nem jelenti egyben azt is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos kikötés nem minősül egyéb okból tisztességtelennek. Önmagában a Kormányrendelet előírásainak való megfeleléssel nem teljesíti pénzügyi intézmény a tisztességesség követelményét, figyelemmel arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses feltételeknek egyik eleme csupán az ok-lista, további szükséges tartalmi elem a kötelezettségváltás mechanizmusának, lehetséges mértékének szabályozása is. Önmagában a Kormányrendelet 1. §-ának előírásait teljesítő ok-lista nem jelenti az egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozásának tisztességességét, nem képes megvalósítani a tisztességességből fakadó további követelményeket, az átláthatóságot, az érthető és világos megfogalmazást, továbbá a felmondhatóságot, illetve a szimmetria követelményét sem.

Helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a perbeli kikötések nem estek a Ptk. korlátozó rendelkezésének – a Régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének, az Új Ptk. 6:102. § (4) bekezdésének – a hatálya alá.

Hangsúlyozza a másodfokú bíróság azt is, hogy szerződés – akár részleges – érvénytelensége az egységes bírói gyakorlatnak megfelelően, a szerződéskötéskor fennálló körülmények alapján vizsgálendő, és azt is, hogy az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelen jellegét attól függetlenül kell vizsgálni, hogy azt a felperes ténylegesen alkalmazta-e, illetőleg hogy a gyakorlatban miként élt ezen jogosítványával. Nincs jelentősége a szerződéses kikötések tisztességtelenségének vizsgálata szempontjából a pénzügyi intézmény árképzési gyakorlatát rögzítő árazási elveknek sem (Régi Hpt. 210. § (4)-(5) bekezdések), mivel azok nem részei a fogyasztóval kötött szerződéseknek, ellenőrzésükre és számonkérésükre a fogyasztó nem jogosult. A fogyasztó nem alapíthat szerződéses jogot a hitelező árazási elveire. Ugyanez vonatkozik a Magatartási Kódex elfogadására is (2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 5., 6. c), 9. b) pontok).

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt konjunktív feltételek közül mindenképp először a szerződéses kikötések átláthatóságát, egyértelmű és világos megfogalmazását vizsgálta. A bizonyítékok okszerű mérlegelésével és helytálló jogi indokolással állapította meg, hogy a felperes által alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötések szabályozása nem teljesíti az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményét, a fogyasztó részéről ellenőrizhetetlen, átláthatatlan, amellyel a Fővárosi Ítéltábla egyetértett.

Helyesen indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó rendelkezések formai szempontból akkor tekinthetők tisztességesnek, ha a szabályozás áttekinthető szerkezetben jelenik meg a fogyasztó számára. Tisztességtelen a szerződéses rendelkezés, amely különböző okiratokba foglalt általános szerződési feltételekre, másutt elhelyezett üzletszabályzatra, hirdetményre való utalással, az utaló szabályok bonyolultságával, illetve többszöri ismétlődésével és egyértelmű eligazítás nélkül oda vezet, hogy az átlagfogyasztó számára nem ismerhető fel az irányadó szabályozás, nem követhető a rendelkezés és annak pontos tartalma. A kikötés tisztességtelenségéhez vezet, amennyiben

egyértelmű, világos, érthető szerkesztés és szövegezés hiányában nincs tényleges lehetősége a fogyasztónak a kikötés alapos megismerésére, a szerződés megkötése előtt (2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. a) pontja).

A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy a Fogyasztói Irányelv – amely a 10. cikk (1) bekezdése szerint 1994. december 31. után megkötött szerződésekre irányadó, Magyarország tekintetében pedig 2004. május 1-jétől – 5. cikkében foglalt rendelkezés is tartalmazza a szerződéses feltételek világosságának és érthetőségének előírását, amelynek kérdésével az Európai Unió Bírósága több ítéletében foglalkozott.

A C-472/10. számú ítélet szerint az irányelv 3. cikkének értelmében vett „tiszteletlen” jelleg értékelése során alapvető jelentőséggel bír a fogyasztó azon lehetősége, hogy egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa az ÁSZF eladó vagy szolgáltató általi módosítását a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak vonatkozásában. A C-92/11. számú ítéletben szintén leszögezte a Bíróság, hogy az egyoldalú kiigazítást lehetővé tevő szabványfeltételnek meg kell felelnie a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság irányelvben támasztott követelményeinek; alapvető jelentőséggel bír, hogy a szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak megváltoztatásának indokát és módját átlátható jelleggel, úgy tünteti-e fel, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa a díjak esetleges módosítását, amelyet nem egyenlít ki önmagában az, hogy a fogyasztókat a szerződés teljesítése során megfelelő időben előre tájékoztatják az ármódosításról, illetve a szerződés felmondásához való jogukról.

A C-26/13. számú ítéletben kimondta, hogy a világosság és érthetőség követelménye minden esetben, a 4. cikk (2) bekezdés alá tartozó feltételek esetén is, továbbá a követelmény azonos hatályával alkalmazandó. Megállapította továbbá, hogy az átláthatóságnak az irányelv szerinti követelményét kiterjesztő módon kell érteni, az nem korlátozható kizárólag a szerződési feltételek alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, mivel a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerhesse a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Az adott kikötés tartalmához kapcsolódó mechanizmust, annak konkrét működését és a többi feltételben írt mechanizmussal való viszonyát a szerződésnek átlátható jelleggel kell feltüntetnie, hogy annak alapján módjában álljon a fogyasztónak egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az Európai Unió Bíróságának ezen ítéletében tett megállapításai alapján írta elő a Kúria a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat 2. pontjában, hogy – a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elvek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve) alapján – az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy az ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére; egyben lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

Tartalmazza a jogegységi döntés indokolása – a C-26/13. számú ítélet megállapításait követve – azt is, hogy a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni a fogyasztót, hogy

megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Rámutatott arra is a Kúria, hogy matematikai képlet alkalmazása megfelelő magyarázat nélkül épp úgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása.

Az átláthatóság követelménye azt is jelenti, hogy a fogyasztó ellenőrizni tudja az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását és fel tud lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a rá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének be nem tartásával került sor.

Rámutat a másodfokú bíróság a perbeli kikötések tekintetében, hogy az egyedi kölcsönszerződések VI.1. pontjában foglalt – egyedileg meg nem tárgyalt – rendelkezés kizárólag kamatmódosításra vonatkozott, ugyanakkor nem tartalmazta az egyoldalú szerződésmódosítás jogának érdemi, lényegi részét (annak pontos és egyértelmű feltételeit, továbbá terjedelmét). Az Általános Üzletszabályzat 2005. október 23-ig, továbbá 2009. október 31-ig hatályos rendelkezései a kamat, jutalék, díj, költség megváltoztatásának feltételeivel kapcsolatban csupán utaló rendelkezést tartalmaztak, egyrészt az egyedi szerződés, másrészt az azt kiegészítő üzletszabályzat, továbbá jogszabály lehetséges tartalmára mutattak. A Hitelezési Üzletszabályzat 2004. május 1. és 2009. június 30. között hatályos 7. pontja is csak utalt az egyes szerződések tartalmára az egyoldalú módosítás kapcsán, mégpedig nem csak a kamat, hanem a díj vagy más szerződési feltétel egyoldalú módosításának feltételeiként, körülményeiként is. Az üzletszabályzatok – ok-listát nem tartalmazó – előírásaival szemben azonban az egyedi szerződések VI.1. pontja kizárólag kamatmódosításra vonatkozott.

A Hitelezési Üzletszabályzat 2009. július 1-jétől hatályos 7.2. pontja úgy tartotta fenn az előző időszak – téves rendelkezést is tartalmazó – utaló szabályát az egyes szerződésekben megadott feltételekre, hogy a.)-d.) pontok alatt maga is ok-listával szolgált. Ugyanakkor 2009. november 1-jétől az Általános Üzletszabályzat is bővített az egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozásán a III/1. pontban, és a.)-e.) pontok alatt részletes ok-listát határozott meg, mind az üzletszabályzat, mind a hirdetés, továbbá bármely üzletági szabályzat és a szerződések feltételeinek egyoldalú módosítására, azok lehetséges feltételeire. A rendelkezés azonban nem utalt üzletági szabályzatra, illetve egyes szerződéses rendelkezésekre, nem tartalmazott kivételre vonatkozó rendelkezést sem.

A per tárgyává tett szerződéses kikötéseknek egyik megjelenési formája (Általános Üzletszabályzat, Hitelezési Üzletszabályzat, egyedi szerződés) sem tartalmazott kellő szabályozást, azaz megfelelő ok-listával egyidejűleg a kötelezettségváltozás mechanizmusának, lehetséges mértékének szabályozását az egyoldalú szerződésmódosítási joggal kapcsolatban, sem külön-külön, sem együttes tartalmuk alapján.

Helyes az elsőfokú ítélet megállapítása, miszerint a felperes egyoldalú szerződésmódosítását lehetővé tevő kikötések nem teljesítették sem az egyértelmű és érthető megfogalmazás, sem az átláthatóság követelményét. A felperes által alkalmazott szabályozás egyik perbeli időszakban sem tette felmérhetővé a fogyasztó számára a szerződéskötéskor, illetőleg ellenőrizhetővé a szerződésmódosítás bekövetkezésekor a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát és mértékét.

Az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó rendelkezés akkor tekinthető tisztességesnek, ha szabályozási tartalmánál fogva lehetővé teszi annak előrelátását, kalkulációját, illetve ellenőrzését és egyben számonkérhetőségét, hogy milyen feltételek teljesülése esetén, milyen mértékben kerülhet sor további terhek fogyasztóra történő áthárítására. Mindez a tisztességesség magától értetődő, közvetlenül a Régi Ptk. 209. § (1) bekezdésén alapuló sajátja és követelménye.

Szerződéses jogviszonyban nyilvánvalóan megengedhetetlen, hogy a mellérendeltségben álló felek egyike korlátok nélkül gyakorolhasson valamely kivételes – a Régi Hpt. 210. § (3) bekezdésén nyugvó – egyoldalú hatalmasságot, úgy, hogy a másik szerződő fél számára az egyoldalú szerződésmódosítási jog számonkérése, ellenőrzése sem biztosított.

A jogszabály által lehetővé tett – a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 1. pontjának indokolása szerint is egyoldalú hatalmasságot jelentő – egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötése kizárólag szigorú és kellő garanciákkal biztosítva tekinthető tisztességesnek. Ahhoz, hogy az arra jogosult fél egyoldalú, rendelkező nyilatkozatával kiváltsa a célzott joghatást, módosítsa a felek eredeti megállapodását, szükséges, hogy a felek a szerződésben rögzítsék, megállapodjanak annak feltételeiben. Az felek meg a mellérendeltségen alapuló szerződéses jogviszonyokban a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, ha a felek közös akarattal megállapodnak az – egyik felet megillető, mérlegelési jogán alapuló – egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges eseteiben, feltételeiben, hogy azt az adott fél pontosan mely körülmények, milyen mértékű változása esetén, a másik fél mely összetevőt jelentő fizetési kötelezettsége tekintetében, milyen időszakonként jogosult (a szimmetria elve szerint egyben köteles) gyakorolni.

A felperes által alkalmazott kikötések megfelelő és szükséges korlátok nélkül biztosítottak a felperesnek egyoldalú szerződésmódosítási jogot, ennél fogva átláthatatlanok, ellenőrizhetetlenek és számonkérésre alkalmatlanok.

Utal arra is a másodfokú bíróság, hogy mivel a felperes üzletszabályzataiban, az általa kidolgozott szerződéses rendelkezésekben megjelölt feltételek többsége nem tekinthető egyértelmű, egyetlen, egzakt mutatót takaró megfogalmazásnak, ennél fogva egyedül a felperes belátásán múlott, hogy ezen feltételek alatt pontosan mit értett, a kikötést miként alkalmazta, hogy pontosan mikor, milyen időtávlatban kialakult tőke- és pénzügyi mutatót, értéket, illetve egyéb körülményváltozást vett számba.

Hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a Pp. 235. § (1) bekezdése, 249. § (1) bekezdése, 247. § (2) bekezdése szerint nem volt figyelembe vehető a felperesnek a 2014. október 2-án előterjesztett, a fellebbezéséhez képest kiterjesztett – továbbá az elsőfokú eljárásban előadottól is eltérő – nyilatkozata, továbbá arra is rámutat, hogy a felperesnek nem volt másodlagos keresete a kikötések részleges érvényessége alapján.

Ugyanakkor rögzíti a részleges érvénytelenségre vonatkozóan, hogy a Törvény rendelkezései egységes egészként kezelik az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötéseket, jelen perben nem a pénzügyi intézmény és a fogyasztó közti szerződést kellett értékelni, hanem a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételeket, egyedileg meg nem tárgyalt feltételeket, azok megfelelőségét a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt követelményrendszer szerint. A perbeli kikötések a fogyasztó számára is

egységes rendelkezésként jelennek – és jelentek – meg, azaz az azokban felsorolt körülmények eredője, együttes hatása az egyoldalú szerződésmódosításra. Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződéses feltételek tisztességességének szempontjából nem állapítható meg a kikötések meghatározott, jól behatárolható és önállóan kezelhető része, illetve az érvénytelenségi ok nyilvánvalóan jól körülhatárolható jellege és a többi rendelkezésre, a szerződéses kikötés egészére való kihatásának hiánya sem.

Rámutat a másodfokú bíróság arra is, hogy amennyiben jelen pertípusban sor kerülne a szerződéses kikötések részleges érvényességének, az egyoldalú szerződésmódosítást megalapozó ok-lista egyes elemei érvénytelenségének megállapítására, – ami a 4. § (1) bekezdésében felállított konjunktív feltételrendszer szabálya szerint kizárólag az érthető, világos megfogalmazás, az átláthatóság, a felmondhatóság, a szimmetria és a tételeesség maradéktalan érvényesülése esetén, azaz esetleg akkor merülhetne fel, ha az ok-lista egyes elemei további értékelésével az objektivitás, a ténylegesség és arányosság követelményét kell vizsgálni, amelyeknek egyes okok megfelelnek, míg mások nem – a tisztességtelenség talált körülmények mellőzésével, kihagyásával felborul a szabályozás együttes jelentkezése, amelyet a fogyasztó a szerződéskötéskor észlelt.

Továbbá leszögezi azt is, hogy irányadó a hazai és uniós joggyakorlat alapján, hogy a bíróság a szerződés módosításával, kiegészítésével nem orvosolhatja a kikötés tisztességtelenségét. Nincs arra mód, hogy a bíróság „pótolja” a felek akaratát, és a tisztességtelen megállapodás helyett új, a szerződési igazságosságot, jogegyenlőséget helyreállító kikötést konstruáljon, hogy egy korábban nem létező, új – tisztességes – szerződési feltételt alakítson ki, amelyre nem volt megállapodás, szerződéses akarat (2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 8. a) pontjának indokolása).

Erre figyelemmel nem vezethetett eredményre a felperes fellebbezésében foglalt megjegyzés a részleges érvénytelenség elvére vonatkozóan, amelyet egyrészt – a tisztességtelen tartalmat hordozó – „különösen ideértve” kitételrel, másrészt az ok-lista egyes elemeivel kapcsolatban állított, de anélkül, hogy maga megjelölte és kifejtette volna az egyes okokat, azok megfelelését.

A kereset tárgyát képező kikötések egészének tisztességtelenségét jelentette az átláthatóság, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elveinek sérelme, fel sem merült a részbeni érvényesség, a kikötéseken belüli részleges érvénytelenség lehetősége.

A perköltséggel kapcsolatos ítéleti rendelkezést támadó jogorvoslati kérelem tekintetében a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésének megfelelően járt el, mérlegelési jogkörében kellően indokolt döntéssel határozta meg mérsékelt összegben az alperes ügyvédi munkadíját, a csatolt megbízási szerződésben kikötött összeghez képest, amellyel a másodfokú bíróság egyetért. A per tartama, az ügy nehézségi foka, illetőleg a ténylegesen kifejtett tevékenység nem tett indokolttá további csökkentést, mérséklést.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – kiegészített és pontosított indokolással – helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság kötelezte a felperest az alperes ügyvédi munkadíjból

álló másodfokú költsége megfizetésére, annak mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban, a csatolt megbízási szerződésben megjelölt összeget mérsékelve állapította meg, azzal, hogy a költségátalány megállapításának nem volt helye az IM rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontja, 4. § (1)-(2) bekezdései szerint.

Budapest, 2014. év október hó 9. napján

Dr. Mika Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika s.k.
előadó bíró

Dr. Kurucz Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági tisztviselő